

Asociația Internațională Ecologică a Păstrătorilor
Rîului Eco-TIRAS

GHIDUL ASUPRA PROBLEMEI PARTICIPĂRII PUBLICULUI ÎN LUAREA DECIZIILOR

Eco-TIRAS
Chișinău 2011

**Asociația Internațională Ecologică a Păstrătorilor Rîului
Eco-TIRAS**

**GHIDUL ASUPRA PROBLEMEI
PARTICIPĂRII PUBLICULUI
ÎN LUAREA DECIZIILOR**

**Eco-TIRAS
Chișinău 2011**

CZU 364.462(094)

T 87

Ghidul asupra problemei participării publicului în luarea deciziilor.

Chișinău: Eco-TIRAS, 2011, 64 pag.

Redactor ediției: Ilia Trombițki

Cartea prezintă un ghid pentru cetățeni și asociațiilor lor, care vrea să participe în procesul luării deciziilor la nivelurile local și național. Sunt incluși actele legislative și normative care regulează procesul participării în luarea deciziilor în Moldova și recomandările practice în organizarea participării.

Publicația a fost posibilă grație susținerii financiare a Fundației Rosa Luxemburg, Berlin, Germania.

This edition has been produced with the financial assistance of the Rosa Luxemburg Foundation (Germany) and has the scope the strengthening of capacities of citizens and NGOs in the decision making participation process in Moldova on national and local levels. It is based on recently adopted legislation of Moldova, permitting efficient involvement of public in decision making process.

Trombițki, Ilia

Ghidul asupra problemei participării publicului în luarea deciziilor / Ilia Trombițki ; Asoc. Intern. Ecologică a Păstrătorilor Rîului Eco-TIRAS. – Ch. : «Elan Inc», 2011 (Tipogr. «Elan Poligraf» SRL). – 64 p.

Apare cu sprijinul financiar al Fundației Rosa Luxemburg Berlin, Germania. – 1000 ex.

ISBN 978-9975-66-214-7.



Copyright © 2011 Eco-TIRAS International Environmental Association of River Keepers
Copyright © 2011 Asociația Internațională Ecologică a Păstrătorilor Rîului Eco-TIRAS

CUPRINS

| | |
|--|----|
| Prefață | 4 |
| Hotărîre Parlamentului pentru aprobarea Strategiei dezvoltării societății civile în anii 2009–2011 (2008) | 6 |
| Lege privind transparența în procesul decizional (2008) | 11 |
| Extrase din legislația Republicii Moldova, relatată la participarea publicului în luare deciziilor | 17 |
| • Lege cu privire la Guvern | 17 |
| • Lege pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului | 17 |
| • Lege privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale | 20 |
| • Lege privind sistemul bugetar și procesul bugetar | 21 |
| • Lege privind actele legislative | 21 |
| • Lege privind administrația publică locală | 23 |
| Hotărîre Parlamentului pentru aprobarea Concepției privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă (2005) | 25 |
| Hotărîre Biroului Permanent al Parlamentului cu privire la modul de executare a Hotărîrii Parlamentului nr.373-XVI din 29 decembrie 2005 pentru aprobarea Concepției privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă | 28 |
| Hotărîre Guvernului Nr. 96 din 16.02.2010 cu privire la acțiunile de implementare a Legii nr. 239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional | 29 |
| Regulament privind mecanismul cooperării dintre Autoritățile Publice Locale comunei XXXXXX și societatea civilă (proiect-model) | 41 |
| Îndrumător pentru participarea civică la procesul de luare a deciziilor | 46 |

PREFAȚĂ

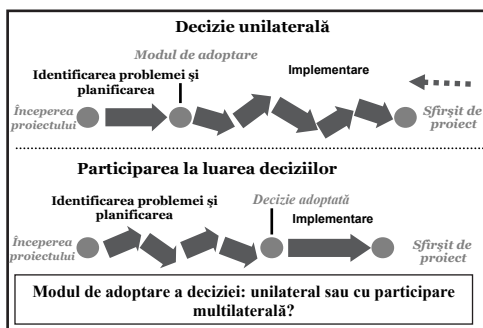
De ce este nevoie de transparență în procesul decizional?

Din întreaga masă de legi și actelor normative adoptate în Republica Moldova cele mai multe dintre ele la nivel național sînt rezultatul inițiativelor Guvernului, Președintelui sau deputaților, care au drept de inițiativă legislativă. În aceste circumstanțe, proiectele de legi și hotărîrile guvernului sînt pregătite de obicei de către ministerele și departamente care fac parte din el.

Lipsa de transparență în procesul adoptării numeroaselor legi și actelor normative și de posibilitate a societății de a influența deciziile luate de regulă conduce la înstrăinarea cetățenilor de guvern și de activitatea sa, iar uneori provoacă răbufniri de nemulțumire deschisă.

Reprezentanții statului, aleși sau numiți, de multe ori își consideră poziția ca o garanție a dreptului necondiționat de a lua decizii proprii indiferent de reacția societății la acestea.

Absența sau imitarea consultărilor cu publicul fac ca realizarea deciziei luate să fie una dificilă și costisitoare. În același timp, de regulă, decizia luată în secret poartă în sine consecințe social-economice negative, neutralizarea cărora necesită mijloace suplimentare:



Schema ce ilustrează că tendința de a evita consultarea și participarea publicului la adoptarea deciziilor costă mai scump decît respectarea principiilor participative.

Dezvoltarea parteneriatului social nu este posibilă fără dezvoltarea instituțiilor democratice ale societății, una din cele mai importante fiind publicitatea, adică deschiderea informațională a statului, transparența proceselor de guvernare statală și de luare a deciziilor.

Cu toate acestea, înțelegerea faptului că deciziile puterii vor fi executate numai atunci cînd sînt înțelese și aprobate de către societate a condus unii politicieni din Moldova să adopte mecanismele legislative pentru asigurarea transparenței procesului luării deciziilor. În Moldova, acest proces a avut loc treptat. Primele inițiative legislative de asigurare a transparenței procesului legislativ (1998-1999) au fost respinse de Parlament. Mai tîrziu, în decembrie 2005, parlamentul a adoptat în calitate de hotărîre Conceptul de cooperare între Parlament și societatea civilă. Implementarea acestui mecanism în anii 2006 - 2009 a decurs destul de bine și a demonstrat eficacitatea mecanismelor propuse. În cadrul implementării a devenit clar că procesul de participare trebuie

să includă etapele inițiale de pregătire a documentelor, adică discutarea proiectelor elaborate în ministere și departamente. Respectiv, în noiembrie 2008 a fost adoptată o Lege privind transparența procesului decizional, care include obligațiile atât a autorităților executive centrale cât și celor locale și ale societății civile în realizarea unui dialog permanent cu privire la deciziile luate.

De ce implementarea transparenței în luarea deciziilor ar trebui să fie atrăgătoare pentru autorități?

- Transparența permite restaurarea și dezvoltarea încrederii între public și autorități;
- Ea ajută administrația să identifice mai rapid și eficient nevoile societății;
- Mai ușor se ajunge la un consens în societate, ceea ce permite evitarea conflictelor;
- Procesul de implicare include și identificarea locului, funcției, pe care le va avea societatea implicată în procesul de implementare a deciziilor.

Perioada ulterioară intrării în vigoare a legii a arătat că implementarea procesului transparent de luare a deciziilor nu este unul ușor. De multe ori vedem o simulare a realizării legii, iar multe autorități, în special locale, pur și simplu nu o cunosc. Această broșură este publicată pentru a familiariza autoritățile și societatea cu legile în vigoare și responsabilitățile în domeniul creării condițiilor pentru participarea eficientă a publicului la procesul de luare a deciziilor.

Sperăm că această publicație va ajuta la implicarea societății în procesul decizional în Moldova, dezvoltarea parteneriatului dintre stat și societate, și, prin urmare, la integrarea țării în comunitatea europeană și mondială.

„Eco-TIRAS” - Asociația Internațională Ecologică a Păstrătorilor Rîului”

**Hotărîrea Parlamentului
pentru aprobarea Strategiei dezvoltării societății
civile în anii 2009–2011**

Nr. 267 din 11.12.2008

Publicat: 13.01.2009 în Monitorul Oficial Nr. 1-2, art. Nr: 11

Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Art.1. – Se aprobă Strategia dezvoltării societății civile în anii 2009–2011, expusă în anexă.

Art.2. – Guvernul:

a) în cooperare cu organizațiile neguvernamentale, în termen de 4 luni:

- va elabora și va aproba un plan de acțiuni pentru implementarea Strategiei;
- va prezenta Parlamentului proiectele de acte legislative prevăzute în Strategie;

b) va prezenta anual, pînă la data de 15 martie, Parlamentului raport despre executarea prevederilor Strategiei.

Art.3. – Comisia juridică, pentru numiri și imunități va exercita controlul asupra executării prezentei hotărîri.

Art.4. – Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Marian LUPU

Nr.267-XVI. Chișinău, 11 decembrie 2008.

Anexă

**STRATEGIA
dezvoltării societății civile în anii 2009–2011**

A. Dispoziții generale

Societatea civilă din Republica Moldova se află în proces de tranziție spre o prezență instituțională durabilă în dezvoltarea națională și cea locală. Organizațiile societății civile (OSC) se afirmă tot mai vizibil ca partener plenipotențiar în colaborarea cu autoritățile publice și cu mediul de afaceri atât la nivel național, cît și pe plan local. Situația este influențată, pe de o parte, de profesionalismul, deschiderea și implicarea activă a OSC din diverse domenii în soluționarea problemelor cu care se confruntă statul, iar pe de altă parte, de necesitatea implementării standardelor europene care presupun o implicare activă a societății civile în procesul de luare a deciziilor.

În Republica Moldova sînt înregistrate peste 8000 de organizații neguvernamentale, cu diferite domenii de activitate, număr impunător care, la prima vedere, poate fi tratat drept indicator vizibil al gradului de participare a cetățenilor. Din acest număr însă doar o mică parte sînt organizații active, majoritatea activînd în localități urbane și concentrîndu-și eforturile în special asupra problemelor de importanță națională, mai puțin asupra celor de importanță locală. OSC nu sînt finanțate de către stat, depinzînd astfel de resurse financiare alternative, în special din partea donatorilor internaționali.

Domeniile de implicare a OSC trebuie să țină în mod prioritar de elaborarea cadrului

legislativ, a politicilor de monitorizare și de promovare a serviciilor sociale, precum și de consolidarea capacităților de advocacy și lobby, care sînt indispensabile evoluției și consolidării societății civile, afirmării ei în calitate de partener al administrației publice într-un stat democratic de drept. Este necesară, totodată, consolidarea eforturilor pentru dezvoltarea unei culturi a comunicării, a participării și a interacțiunii eficiente între sectorul asociativ și administrația publică atât de nivel național, cît și de nivel local.

B. Valorile și principiile cooperării și ale relațiilor dintre administrația publică și societatea civilă în contextul prezentei strategii

Reprezentanții OSC și ai autorităților publice împărtășesc următoarele valori și acceptă pentru cooperare următoarele principii:

Activitatea civică

Prin activitate civică, în acest context, se subînțelege participarea voluntară, din proprie inițiativă, a cetățenilor la viața publică și la procesul de soluționare a problemelor în cadrul comunității locale, ceea ce reprezintă un component esențial al unei societăți democratice. Autoritățile publice susțin activitatea civică prin crearea unui cadru legal favorabil, prin informarea opiniei publice despre activitățile lor, prin implicarea OSC în procesul de planificare și de implementare a deciziilor.

Participarea OSC sînt reprezentante ale diferitelor valori și interese împărtășite de membrii societății. Prin intermediul acestor organizații cetățenii sînt informați și își pot exprima opiniile cu privire la deciziile propuse. Prin inițierea unui dialog cu opinia publică și prin examinarea propunerilor generate în cadrul audierilor publice autoritățile publice contribuie la creșterea nivelului de înțelegere și de implicare a publicului, la îmbunătățirea legitimității statului.

Respectul reciproc

OSC și autoritățile publice au diferite roluri, complementare, în procesul de dezvoltare și de implementare a politicilor. Autoritățile publice respectă dreptul OSC de a-și stabili propriile obiective și de a desfășura activități în conformitate cu Constituția țării.

Parteneriatul

Parteneriatele dintre OSC și autoritățile publice permit acestora să colaboreze efectiv și să stabilească responsabilitățile astfel încît problemele din societate să fie soluționate cît mai eficient. Autoritățile publice înțeleg importanța implicării OSC în soluționarea problemelor comunităților locale, contribuind la dezvoltarea mecanismelor de colaborare existente.

Responsabilitatea și răspunderea

Acționînd în interesul public, atât OSC, cît și autoritățile publice manifestă deschidere, responsabilitate și răspundere pentru activitățile desfășurate și pentru utilizarea resurselor.

Independența politică a inițiativelor civice

În limitele stabilite de legislație, OSC sînt libere și independente în stabilirea scopurilor, în luarea deciziilor și în desfășurarea activităților.

Dezvoltarea durabilă și echilibrată

În activitățile lor și în cadrul cooperării, OSC și autoritățile publice pornesc de la principiul dezvoltării durabile și echilibrate.

Tratamentul egal și echidistant

OSC și autoritățile publice respectă principiul accesului egal al tuturor cetățenilor și al asociațiilor acestora la posibilitatea de a participa la viața publică.

Dezvoltarea regională și locală

OSC și autoritățile publice înțeleg importanța participării la dezvoltare și a parteneriatelor pentru dezvoltare regională și locală.

C. Prioritățile strategice

I. Instituționalizarea cadrului de consultanță, de monitorizare și de evaluare a politicilor publice

Republica Moldova construiește o societate democratică, bazată, pe lângă multe alte principii, și pe cel al democrației participative, în care cetățeanul este subiectul proceselor sociale și politice. Este de neconceput o societate civilă fără consultanța și participarea cetățenilor (prin formele organizate ale societății civile) la procesul de definire, elaborare, monitorizare, evaluare și de implementare a politicilor publice.

Obiective

1. Crearea unor mecanisme formale și neformale de implicare a societății civile în procesele de definire, elaborare, monitorizare și de evaluare a politicilor.

2. Dezvoltarea mecanismelor existente, adoptarea unor noi măsuri de garantare a transparenței activității atât a ramurii legislative, cât și a celei executive la toate nivelele, de la Parlament și Guvern pînă la consiliile raionale, locale și la primării.

3. Determinarea modelelor de consultanță cu OSC, precum și a modalităților de participare la elaborarea, monitorizarea, evaluarea și implementarea politicilor publice. Includerea reprezentanților OSC în grupurile de lucru pentru dezbaterile proiectelor de strategii, de programe naționale și de planuri de acțiuni în cadrul procesului de monitorizare a implementării lor.

4. Crearea unor mecanisme eficiente formale și neformale pentru organizarea de consultanțe cu societatea civilă pe problemele integrării europene, în conformitate cu Programul de cooperare, cu principiile generale și cu standardele minime de consultanță adoptate la nivelul Uniunii Europene.

5. Susținerea și îmbunătățirea practicii pozitive de participare a reprezentanților OSC la parteneriatul regional pentru dezvoltare, inclusiv la parteneriatul cu organizații neguvernamentale din regiunea de est a Republicii Moldova, precum și implicarea organizațiilor neguvernamentale din regiunea transnistreană în procesele de consultare și de luare a deciziilor la nivel național.

6. Consolidarea supremației legii și încrederii cetățenilor în sistemul judiciar prin aplicarea consecventă a legilor și a reglementărilor privind informarea publicului despre activitatea instituțiilor care prestează servicii publice.

7. Promovarea organizațiilor umbrelă și a rețelilor din sectorul asociativ pentru a reprezenta interesele membrilor acestora fără a prejudicia dreptul OSC de a se autoreprezenta

Acțiuni

1. Responsabilizarea autorităților publice de plasarea informațiilor referitoare la crearea de politici și la structura autorității administrației publice centrale pe site-urile instituțiilor respective.

2. Responsabilizarea autorităților administrației publice de elaborarea acordurilor de colaborare cu societatea civilă, în special a planurilor de acțiuni concrete cu OSC.

3. Organizarea formală a procesului de consultare a OSC în contextul elaborării de politici.

4. Elaborarea mecanismelor și a măsurilor prin care să se asigure transparența decizională și participarea OSC la dezbaterile proiectelor de acte legislative și normative.

5. Evaluarea posibilității de constituire pe lângă Guvern a unei structuri abilitată cu efectuarea interacțiunii cu societatea civilă, capabilă să susțină cooperarea instituțiilor publice cu societatea civilă.

6. Perfecționarea mecanismului de cooperare dintre Parlament și OSC și consfințirea legislativă a unor astfel de mecanisme la nivel de Guvern, de autorități ale administrației publice centrale și locale.

7. Îmbunătățirea cooperării și conștientizarea procesului de dezvoltare a societății civile de către autoritățile publice centrale și locale, de către organele responsabile de înregistrarea OSC.

II. Crearea unui cadru legal și fiscal favorabil dezvoltării durabile a sectorului asociativ

Sînt deosebit de necesare: identificarea, elaborarea și implementarea unor acțiuni de perfecționare a cadrului juridic pentru activitatea organizațiilor neguvernamentale.

Obiective

1. Crearea unor mecanisme de garantare a accesului echilibrat și transparent la toate cele 3 surse interne de finanțare a OSC: serviciile prestate de OSC și de antreprenoriatul social, finanțarea publică și filantropia.

2. Promovarea și încurajarea responsabilității și transparenței în funcționarea organizațiilor neguvernamentale și stimularea principiilor democratice în funcționarea internă a organizațiilor.

Acțiuni

1. Elaborarea și adoptarea unui pachet de acte normative cu privire la acordarea de subvenții, la contractarea de servicii, la comanda socială, la oferirea de granturi organizațiilor necomerciale de utilitate publică pentru acordarea anumitor servicii sociale, la standardele contabilității și ale raportării către fisc pentru organizațiile necomerciale, cu toate atributele necesare, cum ar fi criteriile de selectare a organizațiilor, tipurile de servicii, standardele de calitate, mecanismul de realizare, de monitorizare etc.

2. Elaborarea și adoptarea unui pachet de acte legislative menite să reglementeze posibilitatea contribuabililor de a direcționa un anumit procent din impozitul pe venit datorat statului spre organizațiile de utilitate publică.

3. Evaluarea posibilității de constituire a Fondului Național pentru Dezvoltarea Societății Civile.

4. Eficientizarea și sporirea accesibilității politicilor de deducere a donațiilor. Definirea clară a procedurii de deducere pentru contribuabilul persoană fizică și juridică. Definirea clară a noțiunilor: donație, grant, subvenție, ajutor umanitar, filantropie și sponsorizare în legislația fiscală, modificarea sau abrogarea Legii cu privire la filantropie și sponsorizare și, după caz, adoptarea unui nou act legislativ în acest domeniu.

5. Definirea bazei de impozitare a sectorului necomercial și stabilirea facilităților fiscale.

6. Definirea noțiunii de antreprenoriat social, stabilirea facilităților fiscale pentru acest gen de activitate și crearea de premise băncilor și agențiilor de microcreditare pentru oferirea de credite în condiții avantajoase organizațiilor care inițiază întreprinderi sociale de încadrare în câmpul muncii a persoanelor defavorizate.

7. Perfecționarea cadrului legal care reglementează activitatea fundațiilor, inclusiv a celor comunitare, în scopul simplificării procedurii de înregistrare și al facilitării dezvoltării lor. Definirea și reglementarea în cadrul legal a noțiunii de fond de rezervă.

8. Asigurarea accesului la registrul public al organizațiilor neguvernamentale, inclusiv al

organizațiilor care dețin statutul de utilitate publică și al organizațiilor acreditate în prestarea de servicii concesionate sau eligibile pentru achiziții publice.

9. Revizuirea cadrului legal în vederea clasificării și definirii organizațiilor necomerciale constituite în beneficiul public și a organizațiilor constituite în beneficiul mutual al membrilor lor.

10. Elaborarea și adoptarea unui cadru legal cu privire la utilitatea publică care să stabilească, pentru organizațiile pretendente la statutul de utilitate publică, suportul concret din partea statului și exigențele speciale referitor la conținutul și la calitatea serviciilor prestate, la structura organelor de conducere și de control, la evitarea conflictului de interese. Promovarea obligației de transparență a OSC (rapoarte anuale către beneficiari), funcționarea organului de guvernare (componentă și competențe distincte de cele ale executivului organizației), inclusiv pentru beneficiere de suport din partea statului.

III. Dezvoltarea spiritului activ civic și a voluntariatului

Voluntariatul presupune activitate de interes public desfășurată fără remunerare materială, din proprie inițiativă de orice persoană fizică în folosul comunității și al altor persoane.

Atitudinea față de voluntariat este o problemă serioasă, fiindcă societatea nu sesizează importanța lui. Motivele pentru care cetățenii nu se implică în acțiuni de voluntariat țin de aspecte materiale, de valori, fiind generate de insuficiența informației.

Activitatea de voluntariat este un factor important al compensării insuficienței acțiunilor guvernamentale sau a lipsei de funcționalitate a piețelor de servicii. Activitatea de voluntariat compensează de asemenea deficitul de buget, reduce cheltuielile statului, contribuie la decentralizarea și debirocratizarea procesului de prestare a serviciilor, produce efecte pozitive vizibile asupra mediului economic și mediului infracțional.

Analiza economică a valorii activității de voluntariat deschide perspectiva justificării introducerii politicilor de stimulare a voluntariatului.

Obiective

1. Elaborarea politicilor cu privire la voluntariat.
2. Dezvoltarea unui model de recunoaștere instituțională a voluntariatului ca parte a unui instrument complex de aplicare a legislației cu privire la voluntariat.
3. Recunoașterea importanței rolului OSC în formarea și certificarea deprinderilor sociale și profesionale.
4. Promovarea implicării pe bază de voluntariat a cetățenilor în identificarea soluțiilor pentru problemele aflate pe agenda publică.

Acțiuni

1. Elaborarea și discutarea cadrului legal cu privire la voluntariat de către OSC și autoritățile publice.
2. Promovarea voluntariatului la nivel de Parlament, aplicându-se analiza cost-beneficiu a politicilor în acest domeniu.
3. Crearea unui grup de lucru și de comunicare la nivelul autorităților publice centrale abilitate și al OSC pentru elaborarea de concepte și de proiecte de acte normative menite să ducă la implementarea politicilor în domeniul voluntariatului, inclusiv la protecția socială a voluntarilor.
4. Elaborarea de prevederi legislative pentru protejarea socială a voluntarilor.
5. Implicarea instituțiilor de învățământ superior în procesul de motivare a tinerilor pentru practicarea activităților de voluntariat care să le dezvolte abilități profesionale.
6. Elaborarea și promovarea unui cod de bune practici pentru consultanță și idei în do-

meniul voluntariatului.

7. Acordarea de credite organizațiilor necomerciale care dezvoltă programe de voluntariat pentru contractarea de servicii sociale și pentru dobândirea statutului de utilitate publică.

8. Organizarea anuală a Săptămânii naționale a voluntariatului pentru încurajarea cetățenilor în a face voluntariat și pentru recrutarea de voluntari.

9. Organizarea anuală a Festivalului voluntarilor pentru recunoașterea meritelor acestora.

10. Organizarea anuală a Conferinței naționale a voluntariatului pentru comunicare la nivel internațional și național, pentru discutarea politicilor și monitorizarea implementării strategiei, legii, actelor normative etc.

11. Asigurarea participării OSC la managementul voluntariatului și la implementarea programelor de promovare a voluntariatului.

Lege privind transparența în procesul decizional

Nr. 239 din 13.11.2008

Publicat 05.12.2008 în Monitorul Oficial Nr. 215-217, art. 798.

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I

Dispoziții generale

Articolul

1. Obiectul de reglementare

Prezenta lege stabilește normele aplicabile pentru asigurarea transparenței în procesul decizional din cadrul autorităților administrației publice centrale și locale, altor autorități publice și reglementează raporturile lor cu cetățenii, cu asociațiile constituite în corespundere cu legea, cu alte părți interesate în vederea participării la procesul decizional.

Articolul

2. Noțiuni În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni semnifică:

asociație constituită în corespundere cu legea – asociație constituită în condițiile legii sau asociație de cetățeni neformală, creată pentru a exprima, a propune și a promova interesele comune ale membrilor săi;

audiere publică – întrunire în cadrul căreia autoritățile publice care cad sub incidența prezentei legi consultă opinia cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate referitor la un proiect de decizie supus discuțiilor;

cetățean – persoană fizică care deține cetățenia Republicii Moldova, precum și cetățean străin sau apatrid, cu excepțiile stabilite de lege;

consultare publică – comunicare reciprocă între cetățeni, asociații constituite în core-

spundere cu legea, alte părți interesate, pe de o parte, și autoritățile publice care cad sub incidența prezentei legi, pe de altă parte, în rezultatul căreia ambele părți sînt informate și pot influența procesul decizional;

decizie – act juridic adoptat de autoritățile publice care cad sub incidența prezentei legi;

dezbateri publică – modalitate de consultare a opiniei publice, în cadrul căreia este argumentată necesitatea de a adopta proiectul de decizie supus consultării și sînt prezentate opiniile divergente, iar cetățenii, asociațiile constituite în corespundere cu legea, alte părți interesate pot prezenta recomandări pe marginea proiectului de decizie;

parte interesată – cetățeni, asociații constituite în corespundere cu legea, persoane juridice de drept privat, care vor fi afectați, ar putea fi afectați de adoptarea deciziei și care pot influența procesul decizional;

proces decizional – procedură de elaborare și de adoptare a deciziilor de către autoritățile publice care cad sub incidența prezentei legi;

recomandare – orice sugestie, propunere sau opinie cu caracter consultativ, exprimată verbal sau în scris de cetățeni, de asociațiile constituite în corespundere cu legea, de alte părți interesate pe marginea proiectelor de decizii elaborate;

transparență – oferirea, în vederea informării în mod deschis și explicit, de către autoritățile publice care cad sub incidența prezentei legi a tuturor informațiilor privind activitatea lor și consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare și de adoptare a deciziilor.

Articolul 3. Domeniul de aplicare al prezentei legi

(1) Domeniul de aplicare al prezentei legi îl constituie totalitatea raporturilor juridice, stabilite în cadrul procesului decizional, dintre cetățeni, asociații constituite în corespundere cu legea, alte părți interesate, pe de o parte, și autoritățile publice, pe de altă parte.

(2) Sub incidența prezentei legi cad:

a) autoritățile publice centrale: Parlamentul și autoritățile create de acesta (Agenția Națională pentru Protecția Concurenței, Consiliul Coordonator al Audiovizualului, Comisia Electorală Centrală, Comisia Națională a Pieței Financiare etc.), Președintele Republicii Moldova, Guvernul, ministerele, serviciile publice desconcentrate ale acestora, alte autorități administrative centrale și autorități de reglementare (Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, Agenția Națională pentru Reglementare în Telecomunicații și Informatică etc.);

b) autoritățile administrației publice locale: consiliile locale (sătești, comunale, orașenești, municipale, raionale), primarii satelor (comunelor), orașelor (municipiilor), președinții raioanelor, serviciile publice descentralizate și instituțiile de interes local.

(3) Sub incidența prezentei legi cad, de asemenea, persoanele juridice de drept public și privat care gestionează și utilizează mijloace financiare publice.

(4) Autoritățile publice vor consulta cetățenii, asociațiile constituite în corespundere cu legea, alte părți interesate în privința proiectelor de acte legislative, administrative care pot avea impact social, economic, de mediu (asupra modului de viață și drepturilor omului, asupra culturii, sănătății și protecției sociale, asupra colectivităților locale, serviciilor publice).

(5) Prevederile prezentei legi nu se aplică în procesul de elaborare a deciziilor și de desfășurare a ședințelor din cadrul autorităților publice la

Articolul 4. Scopul prezentei legi

Prezenta lege are drept scop:

a) să asigure informarea multilaterală asupra procesului decizional din cadrul autorităților publice;

- b) să asigure participarea directă a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate la procesul decizional;
- c) să eficientizeze procesul decizional în cadrul autorităților publice;
- d) să sporească gradul de răspundere al autorităților publice față de cetățeni și societate;
- e) să stimuleze participarea activă a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate la procesul decizional;
- f) să asigure transparența activității autorităților publice.

Articolul 5. Principiile transparenței procesului decizional

Transparența în procesul decizional se bazează pe următoarele principii:

- a) informarea, în modul stabilit, a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate despre inițierea elaborării deciziilor și despre consultarea publică pe marginea proiectelor de decizii respective;
- b) asigurarea de posibilități egale pentru participarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate la procesul decizional.

Articolul 6. Drepturile părților interesate

Cetățenii, asociațiile constituite în corespundere cu legea, alte părți interesate au dreptul:

- a) să participe, în condițiile prezentei legi, la orice etapă a procesului decizional;
- b) să solicite și să obțină informații referitoare la procesul decizional, inclusiv să primească proiectele de decizii însoțite de materialele aferente, în condițiile Legii privind accesul la informație;
- c) să propună autorităților publice inițierea elaborării și adoptării deciziilor;
- d) să prezinte autorităților publice recomandări referitoare la proiectele de decizii supuse discuțiilor.

Articolul 7. Obligațiile autorităților publice

Autoritățile publice sînt obligate, după caz, să întreprindă măsurile necesare pentru asigurarea posibilităților de participare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate la procesul decizional, inclusiv prin:

- a) diseminarea informației referitoare la programele (planurile) anuale de activitate prin plasarea acestora pe pagina web oficială a autorității publice, prin afișarea lor la sediul acesteia într-un spațiu accesibil publicului și/sau prin difuzarea lor în mass-media centrală sau locală, după caz;
- b) informarea, în modul stabilit, asupra organizării procesului decizional;
- c) instituționalizarea mecanismelor de cooperare și de parteneriat cu societatea;
- d) recepționarea și examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, ale altor părți interesate în scopul utilizării lor la elaborarea proiectelor de decizii;
- e) consultarea opiniei tuturor părților interesate de examinarea proiectelor de decizii, conform prezentei legi.

Capitolul II **Transparența procesului de elaborare a deciziilor**

Articolul 8. Etapele asigurării transparenței

Etapele principale ale asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sînt:

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor afe-

rente acestuia;

c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;

d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;

e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate.

Articolul 9. Anunțul referitor la inițierea elaborării deciziei

(1) La inițierea procesului de elaborare a deciziei, autoritatea publică va plasa, cu cel puțin 15 zile lucrătoare pînă la examinarea deciziei, anunțul respectiv pe pagina web oficială, îl va expedia prin intermediul poștei electronice părților interesate, îl va afișa la sediul său într-un spațiu accesibil publicului și/sau îl va difuza în mass-media centrală sau locală, după caz.

(2) Anunțul referitor la inițierea elaborării deciziei va conține, în mod obligatoriu:

a) argumentarea necesității de a adopta decizia;

b) termenul-limită, locul și modalitatea în care cetățenii, asociațiile constituite în corespundere cu legea, alte părți interesate pot avea acces la proiectul de decizie și pot prezenta sau expedia recomandări;

c) datele de contact ale persoanelor responsabile de recepționarea și examinarea recomandărilor.

Articolul 10. Accesul la proiectele de decizii

Autoritatea publică asigură accesul la proiectele de decizii și la materialele aferente acestora în modul stabilit de lege.

Articolul 11. Consultarea părților interesate

(1) Consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate se asigură de către autoritatea publică responsabilă de elaborarea proiectului de decizie prin următoarele modalități: dezbateri publice, audieri publice, sondaj de opinie, referendum, solicitarea opiniilor experților în domeniu, crearea grupurilor de lucru permanente sau ad-hoc cu participarea reprezentanților societății civile.

(2) Consultarea se efectuează:

a) la inițiativa autorității publice responsabile de elaborarea proiectului de decizie;

b) la inițiativa unei alte autorități publice, conform competenței;

c) la propunerea cetățeanului, asociației constituite în corespundere cu legea, altei părți interesate.

(3) Procedurile de consultare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate se stabilesc de Parlament, de Președintele Republicii Moldova și, respectiv, de Guvern.

Articolul 12. Recepționarea și examinarea recomandărilor

(1) Recomandările cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate vor fi recepționate de către autoritatea publică responsabilă de elaborarea proiectului de decizie în modul următor:

a) recomandările în formă verbală și scrisă, prezentate în cadrul consultărilor vor fi reflectate în procesele-verbale ale ședințelor respective, perfectate în modul stabilit;

b) recomandările în formă scrisă, primite în mod individual vor fi înregistrate conform legislației.

(2) Termenul de prezentare a recomandărilor asupra proiectelor de decizii va constitui cel mult 15 zile lucrătoare din data mediatizării anunțului referitor la inițierea elaborării deciziei, cu posibilitatea extinderii acestui termen, după caz.

3) Recomandările se examinează de către autoritatea publică responsabilă de elaborarea proiectului de decizie.

(4) Autoritatea publică va întocmi un dosar privind elaborarea proiectului de decizie, care va conține procesele-verbale privind consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate, recomandările parvenite și sinteza acestora. Dosarul privind elaborarea proiectului de decizie este accesibil pentru toți cetățenii, asociațiile constituite în corespundere cu legea, alte părți interesate.

(5) Sinteza recomandărilor parvenite se va plasa pe pagina web oficială a autorității publice, se va afișa la sediul acesteia într-un spațiu accesibil publicului și/sau se va difuza în mass-media centrală sau locală, după caz.

(6) Proiectul de decizie se transmite spre examinare împreună cu sinteza recomandărilor

(7) În cazul în care cetățenii, asociațiile constituite în corespundere cu legea, alte părți interesate nu prezintă recomandări în termenul stabilit, iar autoritatea publică, în mod motivat, nu consideră necesară organizarea de consultări, proiectul de decizie poate fi supus procedurii de adoptare.

Capitolul III

Transparența procesului de adoptare a deciziilor

Articolul 13. Participarea la ședințele publice

(1) Ședințele din cadrul autorităților publice privind luarea de decizii sînt publice, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

(2) Anunțul referitor la desfășurarea ședinței publice va fi plasat pe pagina web oficială a autorității publice, va fi expediat prin intermediul poștei electronice părților interesate, va fi afișat la sediul autorității publice într-un spațiu accesibil publicului și/sau va fi difuzat în mass-media centrală sau locală, după caz, conținînd data, ora și locul desfășurării ședinței publice, precum și ordinea de zi a acesteia.

(3) Persoanele interesate vor participa la ședințele publice în limita locurilor disponibile din sala de ședințe și în ordinea priorității stabilită de persoana care prezidează ședința, luîndu-se în considerare interesul cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, al altor părți interesate față de subiectul ședinței publice.

(4) Transparența procesului decizional în cazul Parlamentului se asigură în conformitate cu regulamentul de funcționare al acestuia.

(5) Împiedicarea accesului la ședințele publice ale autorităților publice sau compromiterea procesului decizional prin tănuirea informației de interes public ori prin denaturarea acesteia se sancționează conform legii.

Articolul 14. Adoptarea deciziilor în regim de urgență

(1) În cazul situațiilor excepționale, al căror regim este stabilit de lege, proiectele de decizii urgente pot fi supuse elaborării și adoptării fără respectarea etapelor prevăzute de prezenta lege.

(2) Argumentarea necesității de a adopta decizia în regim de urgență fără consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate va fi adusă la cunoștința publicului în termen de cel mult 10 zile de la adoptare, prin plasare pe pagina web a autorității publice, prin afișare la sediul acesteia într-un spațiu accesibil publicului și/sau prin difuzare în mass-media centrală sau locală, după caz.

Articolul 15. Informarea publicului referitor la deciziile adoptate

Autoritățile publice vor asigura accesul la deciziile adoptate prin plasarea acestora pe pagina web oficială, prin afișare la sediul lor într-un spațiu accesibil publicului și/sau prin difuzare în mass-media centrală sau locală, după caz, precum și prin alte modalități stabilite de lege.

Articolul 16. Rapoartele privind transparența în procesul decizional

(1) Autoritățile publice vor întocmi și vor aduce la cunoștința publicului rapoarte anuale privind transparența în procesul decizional, care vor conține:

a) numărul deciziilor adoptate de autoritatea publică respectivă pe parcursul anului de referință;

b) numărul total al recomandărilor recepționate în cadrul procesului decizional;

c) numărul întrunirilor consultative, al dezbaterilor publice și al ședințelor publice organizate;

d) numărul cazurilor în care acțiunile sau deciziile autorității publice au fost contestate pentru nerespectarea prezentei legi și sancțiunile aplicate pentru încălcarea prezentei legi.

(2) Raportul anual privind transparența în procesul decizional va fi făcut public în condițiile legii nu mai târziu de sfârșitul trimestrului I al anului imediat următor anului de referință.

Capitolul IV

Dispoziții finale și tranzitorii

Articolul 17. Intrarea în vigoare a prezentei legi

Prezenta lege intră în vigoare la 3 luni de la data publicării

Articolul 18. Organizarea executării prezentei legi

Guvernul, în termen de 3 luni:

a) va înainta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege;

b) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;

c) va elabora și va adopta actele normative necesare executării prezentei legi.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Marian LUPU

Nr.239-XVI. Chișinău, 13 noiembrie 2008.

Extrase din legislația Republicii Moldova, relatată la participarea publicului în luare deciziilor

Lege cu privire la Guvern

Nr. 64 din 31.05.1990

Publicat 26.09.2002 în Monitorul Oficial Nr. 131-133, art. 1018

Articolul 2. Principiile de bază ale activității Guvernului

În activitatea sa Guvernul: ...

2) pornește de la principiile democrației, legalității și utilității sociale;

3) asigură colegialitatea și răspunderea personală a membrilor Guvernului în procesul elaborării, adoptării și realizării hotărârilor;

3¹) asigură transparența în procesul elaborării și adoptării hotărârilor, dispozițiilor și ordonanțelor; ...

Articolul 25. Ședințele Guvernului

Ședințele Guvernului sînt publice. La ele pot participa și alte persoane, în conformitate cu legislația. La decizia Prim-ministrului, ședințele pot fi închise.

Guvernul asigură transparența activității sale. În acest scop, Guvernul, din oficiu sau la inițiativa cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate, dispune, în conformitate cu legea, consultarea publică a proiectelor de acte ale Guvernului care pot avea impact economic, de mediu și social (asupra modului de viață și drepturilor omului, asupra culturii, sănătății și protecției sociale, asupra colectivităților locale, serviciilor publice). Guvernul plasează pe pagina web oficială stenogramele ședințelor sale publice și alte acte vizînd activitatea executivului.

Lege pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului

Nr. 797 din 02.04.1996

Publicat 07.04.2007 în Monitorul Oficial Nr. 50, art. Nr. 237

Articolul 19. Atribuțiile președintelui comisiei permanente

Președintele comisiei permanente:

g) în caz de necesitate, atrage alte persoane la lucrările comisiei;

Articolul 24. Caracterul public al ședințelor comisiilor permanente

(1) Ședințele comisiilor sînt publice.

(2) La ședințele publice ale comisiei pot fi prezenți reprezentanți ai mijloacelor de informare în masă acreditați la Parlament. Informațiile oficiale despre lucrările comisiei se dau publicității și se plasează pe web site-ul Parlamentului.

(3) Comisia poate hotărî, la propunerea unuia din membrii săi, ca ședința ei să se desfășoare în mod închis în cazul în care dezbaterile publice a chestiunilor poate să prejudicieze măsurile de protecție a cetățenilor sau siguranța națională.

Articolul 26. Participarea altor persoane la ședințele
comisiilor permanente

(1) Comisia poate invita la ședințele sale persoane interesate și specialiști din partea unor autorități ale administrației publice, organizații specializate, reprezentanți ai părților interesate, precum și specialiști din Direcția juridică a Aparatului Parlamentului și din secretariatele comisiilor permanente.

(2) Persoanele prevăzute la alin.(1) pot lua cuvînt la ședința comisiei și pot răspunde la întrebări.

Articolul 27. Atribuțiile comisiilor permanente

(2) În probleme ce țin de domeniul lor de activitate, comisiile permanente pot fi consulta- te de organele administrației publice, de alte organe sau întreprinderi, instituții și organizații, de alte părți interesate. La finele ședinței de consultare, comisiile permanente emit avize consultative cu titlu de recomandare.

(4) Comisiile permanente pot forma grupuri de lucru din experți și specialiști în materie, reprezentanți ai părților interesate cu care se consultă în activitatea lor

(4¹) Pentru a facilita procesul de consultare publică a proiectelor de acte legisla- tive și a propunerilor legislative, comisiile permanente întocmesc o listă a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate de domeniul lor de activita- te, care va fi modificată și completată periodic, inclusiv la inițiativa părților interesate.

Articolul 29. Prezentarea rapoartelor și avizelor aprobate
de comisiile permanente

(2) Rapoartele și avizele cuprind opinia majorității membrilor comisiei, părerea separată a celorlalți membri ai comisiei, precum și rezultatele consultării publice.

Articolul 47. Condițiile exercitării dreptului de inițiativă
legislativă și subiecții acestui drept

(6) Proiectul de act legislativ și propunerea legislativă se depun spre dezbatere împreună cu o expunere a obiectivului, scopului, concepției viitorului act, a locului acestuia în legislația în vigoare, precum și a efectelor sale social-economice și de altă natură, potrivit cerințelor Legii privind actele legislative nr.780-XV din 27 decembrie 2001. Se indică totodată per- soanele care au luat parte la elaborarea proiectului și se anexează rezultatele expertizelor și cercetărilor efectuate în cadrul elaborării, precum și rezultatele consultării publice a proiec- tului. În cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare, materiale și de altă natură, se anexează fundamentarea economico-financiară.

Articolul 48. Înregistrarea proiectelor de acte legislative
și a propunerilor legislative

(2) În cel mult 5 zile lucrătoare de la data includerii în procedura legislativă, proiectele de acte legislative, propunerile legislative, precum și documentele menționate la art.47 alin (6) se plasează pe web site-ul Parlamentului.

Articolul 49¹. Organizarea de către comisia perma-
nentă sesizată în fond a procedurilor de consultare publică

(1) Comisia permanentă sesizată în fond asigură consultarea publică a proiectelor de acte legislative și a propunerilor legislative cu părțile interesate prin organizarea de dezbateri și

audieri publice, prin intermediul altor proceduri de consultare stabilite de legislația cu privire la transparența în procesul decizional.

(2) Comisia permanentă sesizată în fond stabilește procedura de consultare a proiectelor de acte legislative și a propunerilor legislative ținând cont de caracterul proiectului, de preocuparea părților interesate pentru subiectul abordat, de alte aspecte relevante.

(3) În cazul organizării unor întruniri publice în scopul consultării, comisia permanentă sesizată în fond stabilește regulile de organizare și de desfășurare a acestora.

(4) Comisia permanentă sesizată în fond dispune plasarea, conform legii, pe web-site-ul Parlamentului a sintezei recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice, în scopul asigurării transparenței în procesul decizional.

Articolul 52. Termenul pentru dezbateră proiectelor
de acte legislative și propunerilor
legislative de către comisia permanentă
sesizată în fond

Comisia permanentă sesizată în fond va dezbate proiectul actului legislativ și propunerea legislativă, asigurând consultarea publică a acestora, în decurs de cel mult 60 de zile lucrătoare, dacă Biroul permanent nu va stabili un alt termen.

Articolul 57. Înscrierea proiectelor de acte legislative
pe ordinea de zi și transmiterea către
deputați și autori a raportului comisiei
sesizate în fond și a avizelor

(1) Raportul comisiei permanente sesizate în fond însoțit de avizele celorlalte comisii care au dezbătut proiectul de act legislativ sau propunerea legislativă, rezultatele *consultării publice*, precum și avizul Direcției juridice a Aparatului Parlamentului se transmit de către Direcția documentare parlamentară a Aparatului Parlamentului deputaților și autorilor proiectului de act legislativ sau propunerii legislative.

(2) La ședința Biroului permanent, în care se examinează chestiunea privind înscrierea pe ordinea de zi a proiectului de act legislativ, comisia permanentă sesizată în fond prezintă:

- a) scopurile, sarcinile și concepția proiectului, prognoza efectelor social-economice și de altă natură ale acestuia, precum și categoria legii;
- b) lista autorilor care au participat la elaborarea proiectului;
- c) lista persoanelor sau organizațiilor care au efectuat expertiza proiectului;
- d) fundamentarea economico-financiară a proiectului;
- e) avizul comisiei (comisiilor) permanente pe marginea proiectului;
- e') rezultatele *consultării publice* a proiectului; ...

Articolul 100. Persoanele care pot asista la ședințele Parlamentului

(1) La ședințele publice ale Parlamentului pot asista reprezentanții misiunilor diplomatice, avocații parlamentari, reprezentanți ai mijloacelor de informare în masă și, după caz, funcționari ai Aparatului Parlamentului, reprezentanți ai părților interesate, precum și alte persoane, în baza autorizației sau invitației, în condițiile stabilite de Biroul permanent.

(2) Persoanele care asistă la ședință trebuie să păstreze liniștea și să se abțină de la orice manifestare de aprobare sau dezaprobare, în caz contrar fiind eliminate din sală.

**Lege privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități
ale administrației publice centrale și locale**

Nr. 317 din 18.07.2003

Publicat 03.10.2003 în Monitorul Oficial Nr. 208-210, art. 783

Articolul 1. Sfera de reglementare

(1) Prezenta lege stabilește regulile de inițiere, elaborare, avizare, consultare publică, expertiză, redactare și emitere a actelor normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale.

Articolul 28. Programele de elaborare

(2) Programele de elaborare a proiectelor de acte normative cuprind denumirile actelor care urmează a fi elaborate, domeniile ce urmează a fi reglementate, autoritățile, instituțiile și persoanele care le vor elabora și le vor consulta cu părțile interesate, termenele de prezentare, precum și, după caz, referințe la reglementările legislației comunitare, alte momente legate de realizarea lor.

(3) La întocmirea programelor de elaborare a proiectelor de acte normative se iau în considerare prevederile ce țin de organizarea executării actelor legislative, propunerile în acest sens ale subiectelor cu drept de inițiere a acestora, ale instituțiilor științifice, precum și propunerile cetățenilor și ale asociațiilor lor.

Articolul 30. Modul de elaborare

(5) Dacă în timpul elaborării proiectului de act normativ apar noi circumstanțe sau dacă proiectul se elaborează din oficiu, ministerul, departamentul, alt organ care elaborează proiectul trebuie să determine ministerele, departamentele, alte organe și părți interesate în problemele abordate și să le antreneze la elaborarea proiectului.

(7) La elaborarea proiectelor de acte normative pot fi antrenați specialiști din diverse domenii ale științei, instituții științifice și colaboratori științifici, reprezentanți ai părților interesate, ori pot fi solicitați în bază de contract unii specialiști, comisii speciale, instituții științifice, savanți, inclusiv din străinătate.

Articolul 31. Termenul de elaborare

(1) Proiectul de act normativ se elaborează în termen rezonabil, conform actului care îl ordonă sau conform planului său de elaborare.

(4) În termenele de elaborare se include și timpul rezervat avizării, consultării publice și expertizei.

Articolul 32. Etapele principale ale elaborării

(2) Elaborarea proiectului de act normativ include:

- a) examinarea propunerilor, documentarea și luarea deciziei corespunzătoare;
- b) asigurarea tehnică, organizatorică și financiară a procesului elaborării;
- c) determinarea conceptelor și noțiunilor ce vor fi utilizate în proiect;
- d) întocmirea textului;
- e) fundamentarea;
- f) avizarea, *consultarea publică* și expertiza;
- g) definitivarea.

Articolul 33. Examinarea propunerilor, documentarea și luarea deciziei corespunzătoare

(3) Elaborarea proiectelor de acte normative va fi precedată, în funcție de importanța și de complexitatea acestora, de anunțarea părților interesate despre inițierea elaborării și de o activitate de documentare și analiză științifică și sociologică pentru cunoașterea temeinică a realităților economico-sociale care urmează să fie reglementate, a istoricului legislației din domeniu, a practicii de aplicare a actelor normative în vigoare, precum și a reglementărilor similare din legislația străină, inclusiv cea comunitară.

Lege privind sistemul bugetar și procesul bugetar
Nr. 847 din 24.05.1996

(republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, ediție specială) Publicat : 23.05.2005 în Monitorul Oficial Nr. ed.spec

Articolul 15. Procedura de elaborare a bugetului de stat

(3) Proiectul legii bugetare anuale se elaborează și se adoptă în mod transparent, prin consultarea lui cu părțile interesate.

Articolul 45. Bugetele unităților administrativ-teritoriale

(4) Elaborarea și aprobarea bugetelor unităților administrativ-teritoriale se efectuează în mod transparent, conform legislației cu privire la transparența în procesul decizional.

Articolul 46. Bugetul asigurărilor sociale de stat

(2) Repartizarea și utilizarea mijloacelor bugetului asigurărilor sociale de stat se efectuează în condițiile legislației.

Articolul 48. Fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală

(2) Elaborarea proiectului fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală este responsabilitate a Guvernului și se efectuează în mod transparent de către Ministerul Sănătății de comun acord cu Ministerul Finanțelor, în conformitate cu prevederile capitolului 1 al titlului II.

Lege privind actele legislative

Nr. 780 din 27.12.2001

Publicat 14.03.2002 în Monitorul Oficial Nr. 36-38, art. 210

Articolul 14. Programele legislative

(1) Pentru asigurarea reglementării tuturor domeniilor de raporturi sociale, a transparenței procesului decizional, precum și pentru armonizarea actelor legislative cu legislația comunitară, Parlamentul adoptă programe de elaborare a actelor legislative.

(2) Programul legislativ cuprinde denumirile actelor care vor fi elaborate, și modificate în

scopul armonizării lor cu reglementările legislației comunitare domeniile raporturilor sociale ce urmează a fi reglementate, autoritățile, instituțiile și persoanele care le vor elabora, și le vor consulta cu părțile interesate după caz, referințele la reglementările legislației comunitare, alte momente legate de realizarea sa.

Articolul 16. Grupul de lucru

(1) Pentru elaborarea proiectului de act legislativ, Parlamentul sau autoritățile abilitate de acesta formează un grup de lucru din experți și specialiști în materie din cadrul autorităților publice, din savanți de la instituțiile științifice și de învățământ superior de profil, din practicieni în domeniu și din alți specialiști, precum și din reprezentanți ai părților interesate

Articolul 17. Condiții prealabile

(4) În cazul unui proiect de amploare și importanță, grupul de lucru poate redacta o serie de teze pentru ca cetățenii, asociațiile constituite în corespundere cu legea, alte părți interesate, precum și autoritatea care a instituit grupul de lucru să se pronunțe asupra lor.

Articolul 18. Întocmirea proiectului de act legislativ

(1) Pe baza propunerilor inițiale, a rezultatelor investigațiilor științifice și ale studiului comparat, a consultării părților interesate, a altor materiale, grupul de lucru întocmește un proiect inițial al actului legislativ.

Articolul 21. Avizarea și consultarea publică a proiectului de act legislativ

(1) Proiectul de act legislativ, însoțit de nota informativă, se transmite spre avizare autorităților și instituțiilor interne și externe interesate și se supune procedurii de consultare publică, în modul stabilit de lege.

(1¹) Consultarea publică a proiectului de act legislativ se sistează pe perioada electorală, cu excepția proceselor de consultare inițiate pînă la lansarea campaniei electorale.

(2) Grupul de lucru studiază propunerile și obiecțiile din avize, recomandările recepționate în cadrul consultării publice și decide luarea în considerare la îmbunătățirea proiectului de act legislativ sau respingerea lor.

Articolul 23. Varianta finală a proiectului de act legislativ

(1) După primirea avizelor, a recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice și efectuarea expertizei proiectului de act legislativ, membrii grupului de lucru întocmesc varianta finală a proiectului și dosarul lui de însoțire.

(2) Dosarul de însoțire a variantei finale a proiectului de act legislativ va cuprinde:

- a) actul în al cărui temei a fost inițiată elaborarea proiectului;
- b) actul prin care s-a instituit grupul de lucru, componența lui nominală;
- c) rezultatele investigației științifice;
- d) nota informativă care va conține și rezultatele expertizei compatibilității cu legislația comunitară, precum și lista reglementărilor de referință ale legislației comunitare;
- e) avizele, sinteza recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice și rezultatele expertizelor; ...

Lege privind administrația publică locală

Nr. 436 din 28.12.2006

Publicat 09.03.2007 în Monitorul Oficial Nr. 32-35, art Nr 116

Articolul 8. Consultarea populației

(1) În problemele de importanță deosebită pentru unitatea administrativ-teritorială, populația poate fi consultată prin referendum local, organizat în condițiile Codului electoral.

(2) În problemele de interes local care preocupă o parte din populația unității administrativ-teritoriale pot fi organizate, cu această parte, diverse forme de consultări, audieri publice și convorbiri, în condițiile legii.

(3) Proiectele de decizii ale consiliului local se consultă public, în conformitate cu legea, cu respectarea procedurilor stabilite de către fiecare autoritate reprezentativă și deliberativă a populației unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi sau al doilea, după caz.

Articolul 14. Competențele de bază ale consiliilor locale

(2) Pornind de la domeniile de activitate ale autorităților administrației publice locale de nivelul întâi stabilite la art.4 al Legii privind descentralizarea administrativă, consiliul local realizează următoarele competențe:

z¹) dispune consultarea publică, în conformitate cu legea, a proiectelor de decizii în problemele de interes local care pot avea impact economic, de mediu și social (asupra modului de viață și drepturilor omului, asupra culturii, sănătății și protecției sociale, asupra colectivităților locale, serviciilor publice), precum și în alte probleme care preocupă populația sau o parte din populația unității administrativ-teritoriale.

Articolul 17. Transparența ședințelor

(1) Ședințele consiliului local sînt publice.

(2) Orice persoană interesată poate asista la ședințele consiliului local.

(3) Cetățenii, asociațiile constituite în corespundere cu legea și alte părți interesate au dreptul:

a) de a participa, în condițiile legii, la orice etapă a procesului decizional;

b) de a avea acces la informațiile privind bugetul localității și modul de utilizare a resurselor bugetare, la proiectele de decizii și la ordinea de zi a ședințelor consiliului local și ale primăriei;

c) de a propune inițierea elaborării și adoptării unor decizii;

d) de a prezenta autorităților publice locale recomandări, în nume propriu sau în numele unor grupuri de locuitori ai colectivităților respective, privind diverse proiecte de decizie supuse dezbaterilor.

(4) Autoritățile publice locale și funcționarii publici ai unităților administrativ-teritoriale respective sînt obligați să întreprindă măsurile necesare pentru asigurarea posibilităților efective de participare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea și a altor

părți interesate la procesul decizional, inclusiv prin intermediul:

- a) informării adecvate și în timp util asupra subiectelor dezbătute de consiliul local;
- b) recepționării și examinării, în timp util, a tuturor recomandărilor, sesizărilor, scrisorilor, adresate de către cetățeni autorităților lor reprezentative, la elaborarea proiectelor de decizii sau a programelor de activitate;
- c) promovării unei politici de comunicare și dialog cu cetățenii;
- d) publicării programelor, strategiilor, agendei ședințelor pe diverse suporturi informaționale.

(5) Împiedicarea accesului liber la ședințele consiliului local sau compromiterea procesului decizional prin acțiuni deliberate de ascundere a informației de interes public se sancționează conform legislației în vigoare.

Articolul 32. Actele primarului

(1) În exercitarea atribuțiilor sale, primarul emite dispoziții cu caracter normativ și individual.

(1¹) Proiectele de dispoziții ale primarului în problemele de interes local care pot avea impact economic, de mediu, social (asupra modului de viață și drepturilor omului, asupra culturii, sănătății și protecției sociale, asupra colectivităților locale, serviciilor publice) se consultă public, în conformitate cu legea, cu respectarea procedurilor stabilite de către fiecare autoritate reprezentativă și deliberativă a populației unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi sau al doilea, după caz.

Articolul 39. Atribuțiile secretarului

(1) Secretarul îndeplinește, sub autoritatea primarului, următoarele atribuții de bază:

h) asigură consultarea publică a proiectelor de decizii ale consiliului local și de dispoziții normative ale primarului, informarea publicului referitor la deciziile adoptate și la dispozițiile emise; ...

Articolul 43. Competențele consiliului raional

(1) Pornind de la domeniile de activitate ale autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea stabilite la art.4 alin.(2) din Legea privind descentralizarea administrativă, consiliul raional realizează în teritoriul administrat următoarele competențe de bază: ...

v) dispune consultarea publică, în conformitate cu legea, a proiectelor de decizii în problemele de interes local care pot avea impact economic, de mediu și social (asupra modului de viață și drepturilor omului, asupra culturii, sănătății și protecției sociale, asupra colectivităților locale, serviciilor publice), precum și în alte probleme care preocupă populația sau o parte din populația unității administrativ-teritoriale.

Articolul 51. Aparatul președintelui raionului

(2) Aparatul președintelui raionului, ca structură funcțională, are următoarele atribuții:

b) asigură consultarea publică a proiectelor de decizii ale consiliului raional și de dispoziții normative ale președintelui raionului și informarea publicului referitor la deciziile adoptate și la dispozițiile emise; ...

**Hotărîre Parlamentului
pentru aprobarea Concepției privind cooperarea dintre
Parlament și societatea civilă**

Nr. 373 din 29.12.2005

Publicat 13.01.2006, Monitorul Oficial Nr. 005, art. Nr 55.

Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Art.1. - Se aprobă Concepția privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă (se anexează).

Art.2. - Parlamentul:

- va asigura realizarea prevederilor Concepției privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă;

- va asigura, începînd cu 1 februarie 2006, plasarea pe web-site-ul oficial al Parlamentului a proiectelor de acte legislative înregistrate în modul stabilit.

Art.3. - Prezenta hotărîre intră în vigoare la data publicării.

PREȘEDINTELE

PARLAMENTULUI Marian LUPU

Chișinău, 29 decembrie 2005.

Nr.373-XVI.

Anexă

CONCEPȚIE

privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă

Pornind de la faptul că Republica Moldova a declarat integrarea europeană drept o direcție strategică de dezvoltare a țării;

Conștientizînd responsabilitatea pe care o poartă autoritățile publice, precum și societatea civilă pentru viitorul țării și al poporului;

Considerînd necesară eficientizarea procesului de luare a deciziilor;

Apreciind locul și rolul tradițional al societății civile în democrațiile europene;

Pornind de la necesitatea promovării democrației participative;

Pornind de la necesitatea stabilirii cooperării dintre Parlament și societatea civilă din Republica Moldova,

Parlamentul instituie următorul mecanism de cooperare.

1. DISPOZIȚII GENERALE

1.1. Scopul prezentului document constă în a stabili o cooperare permanentă, deschisă și eficientă între Parlament și societatea civilă. Pentru atingerea acestui scop, se impune realizarea următoarelor obiective:

a) evaluarea obiectivă a problemelor cu care se confruntă societatea;

b) reprezentarea cît mai largă în Parlament a opiniilor diverselor grupuri de cetățeni;

c) eficientizarea democrației participative și a procesului de luare a deciziilor;

d) încurajarea inițiativelor civice;

e) extinderea și perfecționarea cadrului legislativ prin participarea cît mai largă a alegătorilor la acest proces.

1.2. Cooperarea realizată în conformitate cu prezenta concepție nu substituie alte forme legale de cooperare între Parlament, organele de lucru ale acestuia și organizațiile societății civile.

2. PRINCIPII

Procesul de cooperare se va baza pe următoarele principii:

a) principiul participării

Organizațiile societății civile vor fi implicate plenar în procesul de cooperare.

b) principiul transparenței

Procesul de cooperare se va desfășura într-o manieră deschisă, iar mecanismul de cooperare va fi clar atît organizațiilor societății civile implicate direct în acest proces, cît și opiniei publice.

c) principiul eficienței

Organizațiile societății civile vor fi implicate în mod constructiv în procesul de cooperare, astfel încît contribuțiile lor să poată avea impact asupra dezvoltării inițiativelor legislative, iar Parlamentul să poată beneficia din plin de pe urma cooperării.

d) principiul egalității

În procesul de cooperare, organizațiile societății civile beneficiază de un tratament egal.

e) principiul independenței

Organizațiile societății civile sînt libere și independente și nu vor promova în procesul de cooperare cu Parlamentul interese de business sau interese politice.

3. MECANISMUL DE COOPERARE

3.1. Cooperarea dintre Parlament și societatea civilă va asigura realizarea scopului și obiectivelor prezentei concepții.

3.2. Participanți la cooperare sînt Parlamentul și organizațiile societății civile înregistrate în Republica Moldova.

3.3. În cooperarea sa cu societatea civilă, Parlamentul va conta pe capacitatea acesteia de a se organiza în vederea asigurării procesului de cooperare.

3.4. În vederea asigurării procesului de cooperare, Parlamentul va desemna din cadrul Aparatului Parlamentului o subdiviziune responsabilă de relațiile cu societatea civilă. Această subdiviziune va ține evidența organizațiilor societății civile interesate, care va cuprinde organizațiile neguvernamentale înregistrate în Republica Moldova ce își exprimă dorința de a coopera cu Parlamentul.

3.5. Cooperarea se va efectua în următoarele forme:

a) consilii de experți

Comisiile permanente ale Parlamentului, în condițiile prevăzute de Regulamentul Parlamentului, creează, pe lîngă comisii, consilii permanente de experți din componența reprezentanților organizațiilor societății civile conform direcțiilor principale de activitate ale comisiilor.

b) consultare permanentă

Parlamentul va pune la dispoziția societății civile proiectele de acte legislative. În acest scop, proiectele vor fi plasate pe web-site-ul oficial al Parlamentului.

Organizațiile societății civile interesate vor putea accesa liber informația și prezenta expertize, analize de impact, comentarii, opinii, evaluări, propuneri și alte materiale, respectînd standardele minime de cooperare.

c) întruniri ad-hoc

La inițiativa Președintelui Parlamentului, a Biroului permanent, a comisiilor parlamentare permanente, a fracțiunilor parlamentare sau a organizațiilor societății civile, pot fi organizate întruniri ad-hoc pentru consultări asupra unor probleme concrete de pe agenda Parlamentului și asupra altor probleme de interes național.

d) audieri publice

Audierile publice vor fi organizate cel puțin o dată pe an de către fiecare comisie parlamentară permanentă întru consultarea organizațiilor societății civile în probleme de pe agenda Parlamentului sau în alte probleme de interes național.

e) conferința anuală

Pentru a evalua gradul de cooperare și pentru a decide asupra unor noi direcții de cooperare între Parlament și organizațiile societății civile, Președintele Parlamentului va convoca o conferință anuală, cu participarea reprezentanților organizațiilor societății civile, precum și a reprezentanților din cadrul Parlamentului.

3.6. Reprezentanții societății civile vor putea fi incluși în grupurile de lucru create de Parlament și de organele de lucru ale acestuia în vederea elaborării sau definitivării unor proiecte de acte legislative.

3.7. Toate contribuțiile organizațiilor societății civile, realizate în cadrul procesului de cooperare, poartă caracter de recomandare.

4. STANDARDE MINIME DE COOPERARE

4.1. Cerințe față de procesul de consultare

4.1.1. Parlamentul va prezenta proiecte de acte legislative, date de contact și alte informații relevante.

4.1.2. Contribuțiile organizațiilor societății civile vor fi prezentate în formă clară, concisă și vor conține:

a) analiza subiectului consultărilor;

b) recomandări;

c) anexe, după caz;

d) o prezentare succintă a organizației și, după caz, un CV.

4.2. Informarea publică

Parlamentul și organizațiile societății civile vor asigura procesului de consultare o publicitate adecvată prin implicarea tuturor mijloacelor de informare disponibile.

4.3. Termene

4.3.1. Contribuțiile organizațiilor societății civile vor fi luate în considerare cu condiția că vor fi înaintate în termen de 15 zile lucrătoare de la data plasării proiectelor de acte legislative pe web-site-ul Parlamentului sau de la solicitarea expresă a Parlamentului.

4.3.2. În caz de urgență sau în cazul când este evident că organizațiile societății civile pot să-și exprime punctul de vedere mai operativ, termenul de 15 zile poate fi redus.

4.3.3. În caz de necesitate, termenul stabilit poate fi prelungit:

a) în funcție de specificul propunerii (diversitatea organizațiilor societății civile implicate, complexitatea subiectului deschis spre consultare etc.);

b) în cazul când va coincide cu perioada sărbătorilor, a vacanțelor parlamentare etc.

4.3.4. La expirarea termenului limită de recepționare a contribuțiilor, Parlamentul va închide procesul de consultare asupra subiectului respectiv și va trece la alte etape ale procesului legislativ.

4.3.5. Organizațiile societății civile vor fi anunțate despre data convocării întrunirilor:

a) în cazul întrunirilor ad-hoc - cu cel puțin 10 zile înainte;

b) în cazul conferinței anuale - cu cel puțin o lună înainte.

4.4. Confirmarea recepționării contribuțiilor

În vederea consolidării coerenței și încrederii reciproce, recepționarea contribuțiilor trebuie confirmată. În funcție de numărul contribuțiilor receptate, precum și de posibilități,

confirmarea va avea forma unui răspuns (prin e-mail) în care se va comunica decizia privind acceptarea sau neacceptarea (deplină sau parțială) a contribuțiilor, cu argumentarea acestei decizii.

H O T Ă R Î R E **BIROULUI PERMANENT AL PARLAMENTULUI**

cu privire la modul de executare a Hotărârii Parlamentului
nr.373-XVI din 29 decembrie 2005 pentru aprobarea Concepției
privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă

Întru executarea Hotărârii Parlamentului nr.373-XVI din 29 decembrie 2005 pentru aprobarea Concepției privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă,

Biroul permanent al Parlamentului adoptă prezenta hotărâre.

Art.1. – Direcția documentare parlamentară a Aparatului Parlamentului pregătește și transmite către Serviciul informațional-analitic și de prognozare, în format electronic, proiectele de acte legislative în termen de o zi lucrătoare din data recepționării lor de către comisiile permanente sesizate în fond.

Art.2. – Serviciul informațional-analitic și de prognozare al Aparatului Parlamentului:

a) acordă asistență comisiilor permanente și organizațiilor societății civile la formarea consiliilor de experți, la identificarea experților din organizațiile societății civile, a căror specializare corespunde domeniilor de activitate ale comisiilor permanente; invită, în bază de liste, experți la lucrările consiliilor de experți;

b) publică proiectele de acte legislative pe web situl oficial al Parlamentului în termen de o zi lucrătoare din data recepționării lor de la Direcția documentare parlamentară dacă Președintele sau vicepreședintele Parlamentului nu vor stabili un alt termen;

c) recepționează contribuțiile societății civile în termenele stabilite în Concepția privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă;

d) confirmă, în termen de o zi lucrătoare din data primirii, recepționarea contribuțiilor;

e) distribuie contribuțiile către comisiile permanente în termen de o zi lucrătoare din data primirii lor;

f) recepționează în scris răspunsurile comisiilor permanente sesizate în fond asupra contribuțiilor societății civile;

g) informează în scris Președintele Parlamentului asupra procesului de cooperare cu societatea civilă;

h) acordă asistență comisiilor permanente la transmiterea răspunsurilor către organizațiile societății civile;

i) ține registrul organizațiilor societății civile în care se introduc următoarele categorii de informații: denumirea deplină a organizației, numărul de înregistrare și curriculumul ei vitae; introduce în registru organizațiile societății civile în termen de 5 zile lucrătoare din

momentul prezentării primei contribuții; solicită organizațiilor societății civile, după prezentarea primei contribuții, lista de experți care vor participa la realizarea formelor specifice de cooperare între Parlament și societatea civilă;

j) ține registrul contribuțiilor și răspunsurilor argumentate;

k) organizează logistic, împreună cu Direcția administrativă a Aparatului Parlamentului, întrunirile ad-hoc în termen de 5 zile lucrătoare din momentul realizării dreptului Președintelui Parlamentului, Biroului permanent, comisiilor permanente, fracțiunilor parlamentare sau organizațiilor societății civile de inițiere a unor astfel de întruniri;

l) acordă comisiilor permanente asistență la organizarea audierilor publice, inclusiv prin informare, în termen de 2 zile, a tuturor organizațiilor societății civile despre inițiativa comisiilor permanente de a organiza audieri publice;

m) organizează conferință anuală, în termen de 30 de zile lucrătoare din momentul convocării de către Președintele Parlamentului, încunoștințează organizațiile societății civile despre organizarea conferinței.

b) confirmă, în termen de o zi lucrătoare de la data primirii lor, recepționarea contribuțiilor;

c) elaborează și transmite, nu mai târziu de data întocmirii raportului lor asupra proiectului de act legislativ, către organizațiile societății civile expeditoare a contribuției și către Serviciul informațional-analitic și de prognozare răspunsurile asupra acestor contribuții.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

MARIAN LUPU

Chișinău, 16 februarie 2006.
Nr.2-XVI.

HOTĂRÎRE GUVERNULUI

Nr. 96 din 16.02.2010

**cu privire la acțiunile de implementare a Legii nr. 239-XVI
din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul
decizional**

Publicat : 26.02.2010 în Monitorul Oficial Nr. 30-31 art Nr : 161

În scopul executării prevederilor alin.(3) art.11 și lit.c) art.18 ale Legii nr.239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.215-217, art.798), Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă:

Regulamentul cu privire la procedurile de asigurare a transparenței în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor, conform anexei nr.1;

Modificările și completările ce se operează în Regulamentul cu privire la modul de publicare a informației pe paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 668 din 19 iunie 2006 „Privind paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet”, conform anexei nr.2.

2. Cancelaria de Stat, ministerele, alte autorități administrative centrale și serviciile publice desconcentrate ale acestora, în termen de 2 luni vor:

elabora și aproba regulile interne de informare, consultare și participare în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor;

desemna coordonatorii procesului de consultare publică în procesul decizional și vor mediatiza informația respectivă, în modul stabilit;

opera modificări și completări în regulamentele de organizare și funcționare, conform prevederilor Legii nr.239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional.

3. Se recomandă autorităților de reglementare și autorităților administrației publice locale să elaboreze și să aprobe regulile interne proprii de organizare a procedurilor de asigurare a transparenței în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor, conform prevederilor prezentei hotărâri.

4. Cancelaria de Stat va monitoriza respectarea prevederilor Legii nr.239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional și ale prezentei hotărâri de către autoritățile publice centrale și locale și va expune rezultatele monitorizării în raportul anual cu privire la implementarea reformei administrației publice centrale.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Nr. 96. Chișinău, 16 februarie 2010.

Anexa nr.1
la Hotărârea Guvernului nr.96
din 16 februarie 2010

REGULAMENT

cu privire la procedurile de asigurare a transparenței în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor

I. DISPOZIȚII GENERALE

1. Regulamentul cu privire la procedurile de asigurare a transparenței în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor (în continuare – Regulament) are drept scop asigurarea aplicării uniforme a prevederilor Legii nr. 239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional (în continuare – Lege).

2. Prezentul Regulament stabilește procedurile de asigurare a transparenței în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor în cadrul Cancelariei de Stat, ministerelor, altor autorități administrative centrale, serviciilor publice desconcentrate ale acestora, autorităților administrației publice locale, precum și persoanelor juridice de drept public și privat care gestionează și utilizează mijloace financiare publice (în continuare – autorități publice).

3. Prevederile prezentului Regulament se aplică în procesul de elaborare și adoptare a proiectelor de acte legislative, acte normative, acte administrative (în continuare – proiecte de decizii) care pot avea impact economic, de mediu și social (asupra modului de viață și drepturilor omului, asupra culturii, sănătății și protecției sociale, asupra colectivităților locale, serviciilor publice etc.).

4. Procedurile de consultare publică prevăzute în prezentul Regulament nu se extind asupra procesului de elaborare și adoptare de către Guvern și autoritățile publice a proiectelor de decizii ce conțin informații oficiale cu accesibilitate limitată, proiectelor de acte normative

și administrative care au ca obiect modificarea actelor în vigoare sub aspect redacțional, fără a schimba conceptul sau impactul acestora și proiectelor de acte administrative cu caracter individual, care nu au impact economic, de mediu și social.

5. În sensul prezentului Regulament sînt utilizate următoarele noțiuni:

analiza ex-ante – procesul de identificare a problemei, obiectivului, a eventualelor opțiuni de soluționare a problemei sau de atingere a obiectivului și analiza efectelor sau consecințelor acestor opțiuni pînă la aprobarea deciziei;

informarea cu caracter general (în continuare – informarea generală) – acțiune de transmitere a informației despre procesul decizional în cadrul autorităților publice către un public larg, nedefinit, fără a ține cont de necesitățile și preferințele particulare de recepționare a informației ale unor părți interesate;

informarea cu caracter direcționat (în continuare – informarea direcționată) – acțiune de transmitere a informației despre procesul decizional în cadrul autorităților publice către părți interesate definite, prin intermediul mijloacelor de recepționare a informației indicate de părțile interesate;

proceduri obligatorii de consultare – ansamblu de acțiuni obligatorii de informare generală a publicului despre inițierea consultării publice, întreprinse de autoritățile publice în scopul colectării recomandărilor pe marginea unui proiect de decizie;

proceduri adiționale de consultare – ansamblu de acțiuni de informare generală și direcționată a părților interesate, de organizare a întrunirilor publice și altor modalități de consultare, întreprinse la inițiativa autorităților publice sau la propunerea părților interesate, în scopul recepționării recomandărilor pe marginea unui proiect de decizie;

anunțul privind organizarea consultării publice – informația răspîndită de autoritățile publice pentru a aduce la cunoștință părților interesate despre demararea procesului de consultare publică a unui proiect de decizie;

coordonator al procesului de consultare publică – funcționar public sau angajat al autorității publice abilitat cu funcția de coordonare și monitorizare a asigurării transparenței în procesul de elaborare și adoptare a proiectelor de decizii din cadrul autorității respective;

subdiviziunea-autor – subdiviziunea din cadrul autorității publice responsabilă de elaborarea proiectului de decizie.

II. MĂSURI ORGANIZATORICE PENTRU ASIGURAREA TRANSPARENȚEI ÎN PROCESUL DECIZIONAL

6. Autoritățile publice elaborează și aprobă regulile interne privind procedurile de informare, consultare și participare în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor, care trebuie să conțină prevederi referitoare la:

a) atribuțiile coordonatorului procesului de consultare publică în procesul decizional în cadrul autorității publice;

b) atribuțiile subdiviziunilor responsabile de elaborarea proiectelor de decizii în asigurarea transparenței procesului de elaborare a deciziilor;

c) interacțiunea dintre coordonatorul procesului de consultare publică și subdiviziunile responsabile de elaborarea proiectelor de decizii;

d) întocmirea și păstrarea dosarului privind elaborarea proiectului de decizie;

e) colaborarea autorității publice cu societatea civilă (crearea consiliilor consultative, grupurilor de lucru permanente sau grupurilor de lucru ad-hoc cu participarea societății civile, semnarea de acorduri sau memorandumuri de colaborare etc.);

f) organizarea ședințelor publice;

g) elaborarea raportului anual privind transparența procesului decizional.

7. Fiecare autoritate publică desemnează și instruește coordonatorul procesului de consultare publică, care este responsabil pentru asigurarea transparenței procesului decizional din autoritatea respectivă. În atribuțiile de bază ale coordonatorului sînt incluse monitorizarea respectării cerințelor de asigurare a transparenței în procesul de elaborare și adoptare a proiectelor de decizii și întocmirea raportului anual privind asigurarea transparenței procesului decizional în cadrul autorității publice.

8. Coordonatorul procesului de consultare publică pregătește o listă generală a părților interesate, întocmită la inițiativa subdiviziunilor autorității publice, inițiativa altor autorități publice sau la propunerea părților interesate, care vor fi informate prioritar despre procesul decizional al autorității în cauză. Lista se actualizează cu regularitate, inclusiv cu indicarea părților interesate (numele și prenumele cetățenilor, denumirile asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate, informația de contact a acestora), care au solicitat în scris informarea despre procesul decizional al autorității publice.

9. Consultarea publică în cadrul procesului de elaborare a proiectului de decizie este inițiată și desfășurată de către subdiviziunea-autor din cadrul autorității publice.

10. Conducătorul subdiviziunii-autor desemnează un responsabil de desfășurarea procedurilor de consultare din cadrul subdiviziunii respective.

11. Responsabilul de desfășurarea procedurilor de consultare publică a unui proiect de decizie, din cadrul subdiviziunii-autor, va purta răspundere pentru:

informarea părților interesate despre inițierea elaborării proiectului de decizie;

informarea părților interesate despre desfășurarea consultării publice;

organizarea procedurilor de consultare publică;

întocmirea procesului-verbal privind consultarea publică a părților interesate;

redactarea sintezei recomandărilor prezentate;

întocmirea dosarului privind elaborarea proiectului de decizie;

transmiterea coordonatorului procesului de consultare publică din cadrul autorității publice a informației necesare pentru întocmirea raportului anual privind transparența în procesul decizional.

12. Subdiviziunea-autor informează coordonatorul procesului de consultare publică din cadrul autorității publice despre inițierea și rezultatele consultării fiecărui proiect de decizie în parte.

III. MODALITĂȚI DE INFORMARE ÎN PROCESUL DECIZIONAL

1. Modalități de informare în cadrul consultării publice

13. Informarea privind procesul decizional se face pe calea informării generale, pentru un public larg nedefinit, și pe calea informării direcționate, pentru părți interesate definite, incluse în lista prevăzută în pct.8 din prezentul Regulament, sau alte părți interesate care au solicitat în scris informarea.

Informarea generală este obligatorie în cazul anunțării despre inițierea elaborării proiectului de decizie și organizarea tuturor consultărilor publice, iar cea direcționată poate fi aplicată complementară informării generale, la decizia autorității publice.

14. Solicitarea în scris din partea părților interesate privind informarea despre procesul decizional din cadrul autorităților publice este expusă în forma unei cereri în care se consemnează: doleanța de a recepționa informații despre procesul decizional al autorității

și despre inițierea consultărilor publice, după caz, denumirea proiectului de decizie elaborat de autoritatea publică și supus consultării publice, numele, prenumele cetățeanului sau denumirea, în cazul asociațiilor constituite în corespundere cu legea sau altor părți interesate, modalitatea preferabilă de recepționare a informației (adresa poștală, poșta electronică).

15. Informarea generală se efectuează prin plasarea informației pe pagina web oficială a autorității publice, afișarea la sediul său într-un spațiu accesibil publicului, difuzarea, după caz, a unui comunicat de presă în mijloacele de informare centrale sau locale.

Informarea direcționată se efectuează prin transmiterea informației privind procesul decizional prin intermediul poștei electronice sau expedierea scrisorilor la adresa părților interesate sau cea indicată de solicitant.

16. Informarea despre inițierea elaborării deciziei se face prin intermediul unui anunț redactat și difuzat în condițiile Legii nr.239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional și conform pct.15 din prezentul Regulament.

17. În scopul facilitării accesului părților interesate la informația privind procesul de elaborare și adoptare a deciziilor de către autoritatea publică, pe pagina web oficială a acesteia sînt create compartimente dedicate transparenței decizionale, unde se plasează informația cu privire la:

a) regulile interne privind procedurile de informare, consultare și participare în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor;

b) numele și informația de contact ale coordonatorului procesului de consultare publică în procesul decizional în cadrul autorității publice;

c) programele anuale (trimestriale) de elaborare a proiectelor de acte normative, cu indicarea proiectelor de decizii care urmează a fi supuse consultării publice;

d) anunțurile privind inițierea elaborării deciziei;

e) anunțurile privind organizarea consultării publice;

f) proiectele de decizii și materialele aferente acestora, precum și deciziile adoptate;

g) rezultatele consultării publice (procese-verbale ale întrunirilor publice consultative, sinteza recomandărilor);

h) raportul anual al autorității publice privind transparența procesului decizional;

i) alte informații.

18. Autoritățile publice sînt obligate să facă publice, conform pct.15 alin. unu din prezentul Regulament, programele (planurile) anuale de activitate, programele anuale (trimestriale) de elaborare a proiectelor de acte normative, elaborate conform Legii nr. 317-XV din 18 iulie 2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale, cu indicarea proiectelor de decizii care urmează a fi supuse consultării publice.

2. Anunțul privind organizarea consultării publice

19. Informația despre organizarea consultărilor publice pe marginea unui proiect de decizie este redactată în forma unui anunț, conform anexei la prezentul Regulament, care include obligatoriu: argumentarea necesității de a adopta decizia;

data plasării anunțului;

termenul-limită de prezentare a recomandărilor;

modalitatea în care părțile interesate pot avea acces la proiectul de decizie;

modalitatea consultărilor publice;

modalitatea în care părțile interesate pot prezenta sau expedia recomandări;

numele și informația de contact (numărul de telefon, adresa poștei electronice, adresa poștală) ale persoanelor responsabile de recepționarea și examinarea recomandărilor referi-

toare la proiectul de decizie supus consultării.

Anunțul este însoțit de proiectul deciziei și materialele aferente acestuia (note informative și, după caz, studii analitice, acte de analiză a impactului de reglementare, alte materiale care au stat la baza elaborării proiectului de decizie etc.).

20. Anunțul de organizare a consultării publice este făcut public cu cel puțin 15 zile lucrătoare înainte de inițierea procedurii de întocmire a variantei finale a proiectului deciziei. Anunțul se face public prin informarea generală a publicului larg și informarea direcționată a părților interesate, conform pct.15 din prezentul Regulament.

21. Argumentarea necesității elaborării și aprobării proiectului de decizie este formulată într-un limbaj concis, explicit și accesibil publicului larg, cu explicarea termenilor de specialitate. Argumentarea se referă la scopul urmărit de proiectul deciziei, impactul acestuia, compatibilitatea proiectului cu legislația în vigoare, prevederile corespondente ale legislației comunitare și cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, alte detalii relevante.

22. Proiectele de decizii asupra cărora a fost inițiată procedura de consultare publică sînt puse la dispoziția părților interesate, conform Legii nr.982-XIV din 11 mai 2000 privind accesul la informație, precum și pct.15 din prezentul Regulament.

3. Informarea despre rezultatele consultării publice

23. Rezultatele consultării (procese-verbale, sinteza recomandărilor), după aprobarea acestora de către conducerea autorității publice, sînt făcute publice prin informarea generală, conform Legii nr.982-XIV din 11 mai 2000 privind accesul la informație, precum și pct.15 alin. unu din prezentul Regulament, pînă la adoptarea deciziei respective.

24. Deciziile adoptate ale autorităților publice, supuse consultării publice, sînt făcute publice, conform Legii nr.982-XIV din 11 mai 2000 privind accesul la informație și pct.15 alin. unu din prezentul Regulament.

IV. PROCEDURI DE ORGANIZARE A CONSULTĂRILOR PUBLICE

1. Principii generale de consultare publică

25. Autoritățile publice inițiază proceduri de consultare publică în scopul informării și recepționării recomandărilor părților interesate.

26. Consultarea publică în procesul decizional se desfășoară la etapa de inițiere a elaborării proiectului de decizie și după întocmirea textului inițial al proiectului de decizie.

Consultarea publică la etapa de inițiere a proiectului de decizie se desfășoară obligatoriu în cazul deciziilor supuse analizei ex-ante.

Consultarea după întocmirea textului inițial al proiectului de decizie se desfășoară după fundamentarea acestuia și aprobarea proiectului respectiv pentru consultare publică de către conducătorul autorității publice.

27. Necesitatea desfășurării procesului de consultare publică se ia în considerare la planificarea termenelor de elaborare a proiectului de decizie și se rezervă timp suficient pentru consultarea proiectului respectiv.

28. Procedura de consultare a proiectului de decizie elaborat se sincronizează cu etapa de avizare a acestuia de către autoritățile publice și instituțiile publice interesate, în conformitate cu legislația.

29. Autoritățile publice decid aplicarea procedurilor obligatorii sau procedurilor adiționale de consultare în procesul de elaborare a proiectului de decizie, în funcție de impactul pe care îl are proiectul de decizie și interesul publicului larg pentru subiectul supus consultării.

Procedurile obligatorii de consultare presupun plasarea anunțului și proiectului de decizie pe pagina web oficială a autorității publice, afișarea lor la sediul acesteia într-un spațiu accesibil publicului și/sau difuzarea lor, după caz, în mijloacele de informare în masă centrale sau locale.

Procedurile adiționale de consultare includ, adițional la procedurile obligatorii, solicitarea unor recomandări în scris din partea experților sau unor părți interesate, organizarea audierilor publice, dezbaterilor publice, grupurilor de lucru cu participarea reprezentanților părților interesate, organizarea sondajelor de opinie, referendumului etc.

2. *Desfășurarea consultării publice*

30. Autoritățile publice planifică procesul de consultare publică, conform următoarelor etape:

- a) determinarea proiectului deciziei care urmează a fi supus consultării;
- b) identificarea persoanei responsabile de desfășurarea procedurilor de consultare din cadrul subdiviziunii-autor a autorității publice;
- c) identificarea părților interesate;
- d) selectarea modalităților de consultare;
- e) proiectarea în timp a acțiunilor legate de procesul de consultare;
- f) estimarea costurilor consultării;
- g) anunțarea organizării consultărilor;
- h) desfășurarea procedurilor de consultare;
- i) recepționarea recomandărilor prezentate, examinarea acestora și luarea deciziei privind acceptarea sau neacceptarea lor, precum și întocmirea sintezei recomandărilor;
- j) îmbunătățirea proiectului de decizie luând în considerare recomandările acceptate;
- k) întocmirea dosarului privind elaborarea proiectului de decizie, compus din procesele-verbale privind consultarea publică a părților interesate, recomandările parvenite și sinteza acestora;
- l) informarea părților interesate despre rezultatele consultării, conform pct.15 alin. unu din prezentul Regulament.

31. Subdiviziunea-autor din cadrul autorității publice identifică părțile interesate relevante care vor fi consultate în cazul fiecărui proiect de decizie, în funcție de obiectul și sfera de aplicare a proiectului, părțile interesate care pot fi afectate de proiect și interesul altor părți interesate de subiectul abordat. Lista părților interesate care vor fi consultate în cazul fiecărui proiect de decizie, întocmită în baza listei generale a părților interesate, este aprobată de coordonatorul procesului de consultare publică.

32. În contextul consultărilor publice părți interesate pot fi:

- a) cetățenii, conform definiției Legii nr.239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional;
- b) asociații obștești constituite în corespundere cu legea;
- c) sindicate;
- d) asociații de patronat;
- e) partide și alte organizații social-politice;
- f) mijloace de informare în masă;
- g) reprezentanți ai mediului de afaceri etc.

33. Pentru desfășurarea procesului de consultare, pot fi aplicate următoarele modalități de consultare, sau alte modalități considerate eficiente de către autoritatea publică, care vor fi utilizate separat sau cumulativ, după caz:

- 1) *Solicitarea opiniei cetățenilor* se desfășoară prin informarea generală a publicului larg

nedefinit despre inițierea consultărilor și supunerea proiectului de decizie spre consultare, conform pct.15 alin. unu din prezentul Regulament.

Recomandările sînt recepționate în scris prin intermediul scrisorilor expediate pe adresa autorității publice, a poștei electronice, opțiunilor tehnice de transmitere a comentariilor de pe paginile web, altor opțiuni tehnice.

La aplicarea acestui instrument de consultare sînt utilizate, după caz, opțiuni tehnice de comunicare între părțile interesate și autoritatea publică autor al proiectului de decizie (pagini web oficiale, poșta electronică, bloguri, comunități virtuale, mesagerie instantă).

2) *Solicitarea opiniilor experților* se realizează prin informarea direcționată a părților interesate (experților identificați ca fiind relevanți) de domeniul de activitate a autorităților publice, conform pct.15 alin. doi din prezentul Regulament, cu solicitarea de a se expune pe marginea proiectului de decizie.

Recomandările sînt recepționate în scris prin intermediul poștei electronice, opțiunilor de transmitere a comentariilor de pe paginile web oficiale, scrisori.

3) *Grupuri de lucru permanente*, cu participarea reprezentanților părților interesate, sînt create la inițiativa autorității publice responsabile de elaborarea proiectelor de decizii sau a unei alte autorități publice, conform competenței, în scopul inițierii și menținerii unui dialog constant pe parcursul procesului decizional.

Crearea și activitatea acestor grupuri este reglementată prin regulile interne de organizare a procedurilor de consultare publică în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor, aprobate în cadrul autorității publice respective.

Recomandările obținute în cadrul ședințelor grupurilor de lucru se înregistrează în procese-verbale privind consultarea publică a părților interesate.

4) *Grupuri de lucru ad-hoc* cu participarea reprezentanților părților interesate sînt create la inițiativa autorității publice autor al proiectului de decizie, unei alte autorități publice, conform competenței, sau a unei părți interesate în scopul discutării proiectului de decizie supus consultării, obținerii de consens în aspecte contradictorii.

Funcționarea grupurilor de lucru ad-hoc este stabilită prin proceduri provizorii, aprobate de comun acord de către membrii grupului.

Recomandările obținute în cadrul ședințelor grupurilor de lucru se înregistrează în proces-verbal privind consultarea publică a părților interesate.

5) *Dezbaterile publice* constituie un procedeu de consultare publică care implică întrunirea reprezentanților autorității publice și părților interesate pentru exprimarea într-un cadru organizat a viziunilor privind proiectul deciziei.

Organizarea dezbaterilor se fundamentează pe:

întocmirea unei ordine de zi, cunoscută în prealabil de către participanții la dezbateri;

intervenția participanților în cadrul dezbaterilor conform ordinii de zi;

numirea, după caz, a unui moderator neutru, care facilitează și menține dezbaterile în corespundere cu ordinea de zi.

Autoritatea publică, care inițiază dezbaterile publice, în cadrul discuțiilor prezintă punctul de vedere, îl argumentează și își exprimă, după caz, acordul sau dezacordul asupra recomandărilor și opiniei participanților la dezbaterile publice.

Anunțul despre desfășurarea dezbaterilor publice, care conține data, locul și ordinea de zi propusă, se aduce la cunoștința părților interesate, de regulă, cu cel puțin 3 zile lucrătoare înainte de data desfășurării dezbaterilor.

Rezultatul dezbaterilor publice se fixează în procesul-verbal privind consultarea publică a părților interesate.

6) *Audierile publice* reprezintă o modalitate de întrunire bine sistematizată a autorității publice autor al proiectului de decizie și a părților interesate.

Acestea presupun desfășurarea organizată a discuțiilor pe marginea proiectului de decizie elaborat, prin înscrierea prealabilă a vorbitorilor și, după caz, prezentarea succintă în formă scrisă a recomandărilor, unde autoritatea publică, care inițiază audierile publice, prezintă tema discuției, adresează, după caz, întrebări și ia act de recomandările și opiniile participanților la audieri, fără a-și exprima poziția față de recomandările și opiniile expuse.

Audierile publice sînt organizate de o comisie de lucru, desemnată de către autoritatea publică în acest scop, care stabilește regulile de organizare și desfășurare a discuțiilor și ordinea vorbitorilor. Regulile respective se aduc la cunoștința părților interesate la începutul audierilor publice.

Anunțul despre desfășurarea audierilor publice, în care se face referință la data, locul și subiectele discuțiilor, se face public, de regulă, cu cel puțin 3 zile lucrătoare înainte de data stabilită. Recomandările parvenite în cadrul audierilor publice se înregistrează în procesul-verbal privind consultarea publică a părților interesate.

7) *Sondajul de opinie* este o procedură sociologică de consultare a opiniei cetățenilor, menită să identifice atitudinea acestora față de intențiile sau acțiunile planificate ale autorităților publice, stabilite prin proiectele de decizii elaborate.

Pentru desfășurarea sondajului sociologic autoritatea publică propune un șir de întrebări tematice privind subiectul supus consultării, incluse într-un chestionar.

8) *Referendumul* reprezintă un instrument de consultare a opiniei cetățenilor privind cele mai importante probleme ale statului și societății și se desfășoară conform procedurilor stabilite de legislația în vigoare.

3. *Recepționarea și analiza recomandărilor*

34. Autoritățile publice înregistrează toate recomandările părților interesate parvenite pe parcursul desfășurării consultării publice a proiectului de decizie și le include în sinteza recomandărilor.

Recomandările recepționate în cadrul diverselor întruniri publice consultative (audieri, dezbateri etc.) sînt reflectate în procesele-verbale, întocmite în conformitate cu Hotărîrea Guvernului nr. 618 din 5 octombrie 1993 „Pentru aprobarea Regulilor de întocmire a documentelor organizatorice și de dispoziție și Instrucțiunii-tip cu privire la ținerea lucrărilor de secretariat în organele administrației publice centrale de specialitate și ale autoadministrării locale ale Republicii Moldova”.

Recomandările parvenite în formă scrisă se înregistrează de autoritatea publică în modul stabilit de Hotărîrea Guvernului nr. 208 din 31 martie 1995 „Pentru aprobarea Instrucțiunilor privind ținerea lucrărilor de secretariat referitoare la petițiile persoanelor fizice și juridice, adresate organelor de stat, întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor Republicii Moldova”.

35. Proiectul deciziei supus consultării publice se examinează de către părțile interesate în termen de cel mult 15 zile lucrătoare din data mediatizării, în modul stabilit, a anunțului referitor la inițierea consultării publice a acestuia. În cazul în care proiectul de decizie este voluminos ori complex sau dacă se cere studierea unor materiale suplimentare, termenul de prezentare a recomandărilor poate fi extins de către conducătorul autorității publice – autor al proiectului de decizie cu mențiunea corespunzătoare în anunț.

36. Dacă în termenul stabilit la pct.35 părțile interesate nu au prezentat recomandări, proiectul de decizie se consideră consultat public fără recomandări. Această informație este făcută publică, conform pct.15 alin. unu din prezentul Regulament.

37. Responsabilul de desfășurarea procedurilor de consultare publică din cadrul subdivi-

ziunii-autor a autorității publice analizează recomandările parvenite, împreună cu alte subdiviziuni din cadrul autorității, după caz, și decide asupra acceptării sau respingerii fiecărei recomandări în parte.

Recomandările parvenite și rezoluția autorității publice pentru fiecare recomandare sînt sistematizate într-o sinteză privind consultarea proiectului de decizie, întocmită în forma unui tabel, care include:

recomandarea recepționată;

autorul recomandării;

poziția autorității publice privind acceptarea sau respingerea recomandării și argumentarea, în cazul respingerii recomandării.

38. După finalizarea procedurilor de consultare în procesul de elaborare a deciziei, subdiviziunea-autor întocmește un dosar privind elaborarea proiectului de decizie, în care se includ:

a) anunțul de inițiere a elaborării deciziei;

b) anunțul de organizare a consultării publice;

c) proiectul deciziei;

d) materialele aferente proiectului de decizie (note informative, alte informații relevante);

e) procesele-verbale ale întrunirilor de consultare publică;

f) sinteza recomandărilor parvenite.

Accesul la dosarele privind elaborarea deciziilor, alte informații privind asigurarea transparenței în procesul decizional este asigurat în condițiile Legii nr.982-XIV din 11 mai 2000 privind accesul la informație.

39. În cazul modificării esențiale (schimbării conceptului, extinderii obiectului și sferei de aplicare, modificării impactului) a variantei inițiale a proiectului de decizie supus procedurilor de consultare, dacă modificarea respectivă nu a survenit în urma consultării publice, autoritatea publică poate supune proiectul respectiv consultării publice repetate.

V. ORGANIZAREA ȘEDINTELOR PUBLICE

40. Ședințele autorităților publice în cadrul cărora sînt examinate și adoptate deciziile sînt publice, cu excepția cazurilor cînd în cadrul ședințelor sînt examinate sau audiate informații oficiale cu accesibilitate limitată, conform art. 7 al Legii nr.982-XIV din 11 mai 2000 privind accesul la informație. Argumentarea desfășurării ședințelor închise va fi făcută publică.

41. Limitarea accesului persoanelor interesate va fi admisă doar la acele ședințe sau părți ale ședinței unde, conform ordinii de zi a acesteia, urmează să fie examinate decizii sau comunicate informații oficiale cu accesibilitate limitată, conform Legii nr.982-XIV din 11 mai 2000 privind accesul la informație.

42. Desfășurarea ședinței publice, data, ora și adresa unde aceasta va avea loc, ordinea de zi a ședinței sînt anunțate de autoritatea publică în prealabil, de regulă, cu cel puțin 3 zile lucrătoare, conform pct.15 din prezentul Regulament.

43. Ședințele publice sînt ținute, după caz, în cea mai încăpătoare sală din sediul autorității publice. Participarea părților interesate se asigură în limitele locurilor disponibile din sala de ședințe și în ordinea priorității stabilită de persoana care prezidează ședința, în conformitate cu interesul fiecărei părți interesate față de subiectele examinate în cadrul ședinței publice.

44. La ședințele publice este asigurat accesul reprezentanților mijloacelor de informare în masă, care pot retransmite lucrările ședințelor respective.

45. Modalitățile de organizare și participare la ședințele publice în cadrul autorității sînt

stabilite în regulile interne de organizare a procedurilor de consultare publică în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor și sînt aduse la cunoștință participanților la ședință, care sînt obligați să le respecte.

46. Rezultatele ședințelor publice sînt făcute publice conform Legii nr.982-XIV din 11 mai 2000 privind accesul la informație și pct.15 din prezentul Regulament.

VI. RAPORTUL CU PRIVIRE LA TRANSPARENȚA ÎN PROCESUL DECIZIONAL

47. Autoritățile publice, anual, întocmesc un raport privind asigurarea transparenței procesului decizional, potrivit prevederilor Legii nr.239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, care va fi făcut public conform pct. 15 alin. unu din prezentul Regulament.

48. Raportul anual privind transparența în procesul decizional este elaborat de coordonatorul procesului de consultare publică din cadrul autorității publice respective, cu contribuția tuturor subdiviziunilor acesteia implicate în elaborarea proiectelor de decizii și organizarea ședințelor publice de adoptare a proiectelor de decizii.

Anexă

la Regulamentul cu privire la procedurile
de asigurare a transparenței în procesul
de elaborare și adoptare a deciziilor

ANUNȚ-TIP

privind organizarea consultării publice a proiectului de decizie

(Denumirea autorității publice)..... inițiază, începînd cu data
de,
consultarea publică a proiectului de hotărîre/ proiectului de lege/proiectului de ordin
etc. (denumirea proiectului),
Scopul proiectului este,
Necesitatea elaborării și adoptării proiectului de decizie este,
.....
Prevederile de bază ale proiectului sînt,
Beneficiarii proiectului de decizie sînt,
Rezultatele scontate ca urmare a implementării deciziei supuse consultării publice
sînt.....
Impactul estimat al proiectului de decizie este.....
Proiectul de decizie este elaborat în conformitate cu legislația în vigoare (denumirea
documentelor relevante),
prevederile corespondente ale legislației comunitare,
și cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte (denumirea
documentelor relevante),
Recomandările pe marginea proiectului de decizie, supus consultării publice, pot fi
expediate pînă pe data de, la adresa dnei/dl....., pe
adresa electronică:, la numărul de telefon

sau pe adresa (adresa sediului autorității publice)
Proiectul deciziei (denumirea)..... și nota
informativă (după caz, studii analitice, acte de analiză a impactului de reglementare,
alte materiale care au stat la baza elaborării proiectului de decizie etc.) sînt disponibile
pe pagina web oficială (adresa)
situat pe adresa

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului nr.96 din 16 februarie 2010

MODIFICĂRILE ȘI COMPLETĂRILE
ce se operează în Regulamentul cu privire la modul de
publicare a informației pe paginile oficiale ale autorităților
administrației publice în rețeaua Internet

Regulamentul cu privire la modul de publicare a informației pe paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.668 din 19 iunie 2006 „Privind paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.98-101, art.726) se modifică și se completează după cum urmează:

la punctul 3, după litera c) se completează cu o nouă literă, c¹), cu următorul cuprins:

„c¹) asigurarea transparenței procesului de elaborare și adoptare a deciziilor, în condițiile legii;”;

la litera d), cuvîntul „asigurarea” se substituie cu cuvîntul „garantarea”;

la punctul 9, litera e) va avea următorul cuprins:

„e) privind transparența în procesul decizional, care include:

regulile interne de organizare a procedurilor de consultare publică în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor;

numele și informația de contact ale coordonatorului procesului de consultare publică în cadrul autorității publice;

anunțurile privind inițierea elaborării deciziei;

anunțurile privind organizarea consultării publice;

proiectele de decizii elaborate și materialele aferente acestora;

rezultatele consultării publice (procese-verbale ale întrunirilor publice consultative, sinteza recomandărilor);

deciziile adoptate;

raportul anual al autorității publice cu privire la transparența în procesul decizional;”.

REGULAMENT
privind mecanismul cooperării dintre Autoritățile Publice Locale
comunei XXXXXX și societatea civilă

I. DISPOZIȚII GENERALE

1. Regulamentul privind mecanismul cooperării dintre Consiliul Local Comunei XXXXXX și Primarul, și societatea civilă (denumit în cele ce urmează *Regulament*) reglementează scopurile, principiile, principalele forme și mecanismul cooperării dintre autoritățile administrației publice locale, pe de o parte, și societatea civilă pe de altă parte.

2. Prezentul Regulament a fost elaborat în temeiul Constituției Republicii Moldova, al Legii privind administrația publică locală, al Legii cu privire la asociațiile obștești, Legii privind participării în procesul decizional deci și al altor acte normative.

3. La baza cooperării dintre autoritățile administrației publice locale și societatea civilă stă necesitatea dezvoltării unui dialog constructiv între autoritățile locale și opinia publică, conștientizarea răspunderii lor reciproce față de comunitatea, necesitatea eficientizării procesului de adoptare a deciziilor, precum și dezvoltarea democrației participative și importanța realizării practice a dreptului cetățenilor de participare la administrarea treburilor publice.

4. Scopul prezentului Regulament este crearea unei cooperări transparente, permanente și eficiente între autoritățile administrației publice locale și societatea civilă.

5. Pentru atingerea scopului stipulat la pct.4 din prezentul Regulament, autoritățile administrației publice locale, în limitele competențelor lor, realizează următoarele sarcini de bază:

- a) aprecierea, sub toate aspectele și obiectivă, a problemelor locale;
- b) consolidarea eforturilor și conjugarea potențialului autorităților administrației publice locale și societății civile pentru soluționarea problemelor actuale ale comunei XXXXXX;
- c) reprezentarea în autoritățile administrației publice locale a opiniilor diferitelor grupuri de cetățeni;
- d) îmbunătățirea calității și eficienței democrației participative și a procesului de adoptare a deciziilor;
- e) încurajarea inițiativelor cetățenilor;
- f) perfecționarea formelor existente și elaborarea unor forme noi de parteneriat social;
- g) extinderea și perfecționarea cadrului normativ local prin participarea cât mai largă a electorilor la acest proces;
- h) dezvoltarea și consolidarea dialogului cu opinia publică;
- i) extinderea participării societății civile la soluționarea problemelor și la adoptarea deciziilor în probleme de interes major pentru societatea locală.

6. Pe lângă formele de cooperare stipulate în prezentul Regulament, se susțin și alte mecanisme legale de conlucrare între societatea civilă și autoritățile administrației publice locale.

II. PRINCIPIILE COOPERĂRII

7. Procesul de cooperare se va baza pe următoarele principii:

a) principiul participării

Antrenarea cât mai plenară în procesul cooperării a întregului spectru al organizațiilor societății civile din comuna.

b) principiul transparenței

Realizarea transparentă a procesului de cooperare, mecanismul de cooperare fiind clar atît pentru organizațiile societății civile antrenate nemijlocit în acest proces, cît și pentru opinia publică.

c) principiul eficienței

Antrenarea constructivă a organizațiilor societății civile în procesul de cooperare, astfel încât propunerile lor să poată avea impact asupra dezvoltării inițiativelor de elaborare a cadrului normativ, iar autoritățile administrației publice locale să poată beneficia din plin de rezultatele cooperării.

d) principiul egalității

Tratament egal, în procesul cooperării, din partea autorităților locale față de diferitele organizații ale societății civile.

e) principiul independenței

Libertatea și independența organizațiilor societății civile și neadmiterea promovării de către acestea în procesul de cooperare cu autoritățile administrației publice locale a intereselor de business sau a intereselor politice particulare.

III. PARTICIPANȚII ȘI FORMELE COOPERĂRII

8. Cooperarea dintre autoritatea publică locală și societatea civilă trebuie să asigure realizarea scopurilor și sarcinilor prezentului Regulament.

9. Participanți la procesul cooperării sînt Consiliul comunal și primarul al satului XXXXXX și organizațiile societății civile care activează în comuna XXXXXX.

10. În procesul de cooperare și pentru asigurarea acesteia, autoritățile administrației publice locale se sprijină pe capacitatea societății civile de a se organiza.

11. Cooperarea se efectuează în următoarele forme:

a) consultare permanentă

Consiliul local realizez principiul transparenței ședințelor, prevăzut la art.17 din Legea privind administrația publică locală, în conformitate cu care organizațiile societății civile pot participa la adoptarea deciziilor în orice etapă a procedurii, propune pentru dezbateri chestiuni și recomandări respective.

În plus, autoritățile administrației publice locale pun la dispoziția societății civile proiecte de decizii și alte acte ce urmează a fi aprobate de consiliul local. În acest scop, proiectele se publică pe calea afișării lor pe suporturi informaționale în locuri accesibile tuturor și publice vizitate.

Organizațiile interesate ale societății civile au acces liber la informație și pot prezenta expertize, analize de impact, comentarii, opinii, evaluări, propuneri și alte materiale, respec-

tând totodată standardele minime de cooperare.

b) întruniri ad-hoc

La inițiativa primarului, a consilierilor locali sau a organizațiilor societății civile pot fi convocate întruniri ad-hoc pentru consultări în chestiuni concrete de pe agenda ședinței autorității administrației publice locale, sau în alte probleme de interes social.

c) audieri publice

Cel puțin o dată pe an, autoritățile administrației publice locale organizează audieri publice pentru consultare cu organizațiile societății civile în chestiunile de pe agendă sau în probleme de aprobare a bugetului local, de dispunere de bunuri, de efectuare a lucrărilor de proiectare, construcții, de aprobare a programelor și planurilor de dezvoltare social-economică, de protecție a mediului înconjurător sau în alte probleme de interes social, prevăzute la art.14 din Legea privind administrația publică locală.

12. Toate propunerile organizațiilor societății civile înaintate în procesul cooperării au caracter de recomandare.

IV. STANDARDE MINIME DE COOPERARE

13. În scopul efectuării eficiente a consultărilor permanente și a întregului proces de cooperare, autoritățile administrației publice locale fac accesibile organizațiilor societății civile proiectele de decizii, datele pentru relații și altă informație relevantă cu cel mult 5 zile înainte de data ședințelor la care aceste propuneri vor fi examinate.

14. Pentru a se asigura un dialog constructiv, propunerile organizațiilor societății civile se prezintă în formă clară și concisă și vor cuprinde:

- a) analiza obiectului consultării;
- b) recomandări;
- c) anexe, după caz;
- d) date succinte despre organizație, iar, după caz, și despre persoană.

15. Autoritățile administrației publice locale și organizațiile societății civile vor asigura o publicitate adecvată a procesului de consultare.

16. În realizarea formei de consultare permanentă în ceea ce privește punerea la dispoziția societății civile a proiectelor de decizii, de propunerile organizațiilor societății civile se va ține cont cu condiția prezentării lor în decurs de 3 zile lucrătoare de la data plasării proiectelor de decizii, sau de la data afișării acestora pe panourile informative accesibile publicului ale autorităților administrației publice locale.

17. Pentru evidența oportună a opiniei publice interesate și înștiințarea organizațiilor societății civile despre proiectele noi de decizii și despre altă informație ce prezintă interes, autoritățile administrației publice locale țin registru al opiniei publice interesate în care se înregistrează toate organizațiile societății civile care și-au declarat interesul. În registru se va reflecta denumirea și numărul de înregistrare al organizației, adresa poștală, numerele de telefon și de fax, persoana responsabilă și, dacă e posibil, adresa poștei electronice. Informarea se face prin prezentarea documentului în mână, prin poșta electronică sau prin telefon.

18. Termenul de 5 zile lucrătoare poate fi redus în cazuri excepționale ce nu pot fi amânate, precum și dacă este evident că timpul rezervat este suficient pentru expunerea de către organizațiile societății civile a punctului lor de vedere.

19. Termenul stabilit poate fi prelungit, ținându-se cont de specificul propunerii (volumul mare sau complexitatea obiectului deschis spre consultare, necesitatea studierii unor materiale suplimentare etc.). În termenul indicat zilele nelucrătoare nu se includ.

20. La expirarea termenului-limită de înaintare a propunerilor, procesul de consultare asupra obiectului luat în dezbateră, desfășurat până la ședință, se încheie.

21. În cazul întrunirilor ad-hoc, data ținerii lor se va aduce la cunoștința organizațiilor societății civile cu cel puțin 5 zile înainte de ținerea lor.

22. În funcție de numărul propunerilor înaintate, precum și de posibilități, confirmarea va avea forma unui răspuns (prin telefon sau poștă electronică), în care se va comunica decizia argumentată privind acceptarea sau respingerea (totală sau parțială) a propunerilor.

23. Procesul de cooperare dinte autoritățile administrației publice și organizațiile societății civile se efectuează în sferile de activitate, atribuite de Legea privind administrația publică locală competenței nivelului întâi și cuprinde:

- a) aprobă bugetul local și modul de utilizare a fondurilor de rezervă și a celor speciale;
- b) adoptă decizii privind dispunerea de bunurile raionului, atribuite sferei publice a comunei și privind serviciile sociale de interes local;
- c) soluționează chestiunile repartizării (modificării destinației) terenurilor aflate în proprietatea comunei;
- d) adoptă decizii privind efectuarea lucrărilor de proiectare, construcții, menținerea și modernizarea obiectivelor din domeniul gospodăriei comunale, economiei și din sfera socială;
- e) aprobarea strategiilor, studiilor, prognozelor, planurilor și programelor de dezvoltare social-economică și cu alt caracter;
- f) aprobă limitele utilizării resurselor naturale de importanță locală;
- g) adoptă decizii privind înființarea de instituții publice și întreprinderi de interes local;
- h) adoptă decizii privind organizarea și desfășurarea acțiunilor de instruire și cultural-educative, a acțiunilor pentru tineret și sportive de interes local;
- i) contribuie la realizarea măsurilor privind protecția socială și asistența socială, apărarea drepturilor copilului;
- j) adoptă măsuri privind conjugarea eforturilor cu alte organisme (inclusiv străine) în scopul realizării lucrărilor și serviciilor social-utile, precum și a problemelor cooperării;
- k) aprobă statutul comunei;
- l) aprobă planurile arhitecturale ale localității, precum și planurile de amenajare a teritoriului;
- m) aprobă, în conformitate cu legea, normele și tarifele specifice pentru instituțiile publice din subordine și serviciile obștești de interes local;
- n) alte sfere, prevăzute de Legea privind administrația publică locală.

24. Principalele direcții de conlucrare dintre administrația publică locală și societatea civilă sînt dezvoltarea parteneriatului dintre administrația publică locală și societatea civilă și participarea societății civile la procesul de adoptare a deciziilor la nivel local.

25. Scopurile și sarcinile de dezvoltare a parteneriatului dintre administrația publică locală și societatea civilă, revin primarului.

26. Organul coordonator pentru asigurarea unei conlucrări eficiente între autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și societatea civilă, precum și pentru realizarea sarcinii participării societății civile la procesul de adoptare a deciziilor este primăria.

27. Primăria exercită următoarele atribuții:

a) publică proiectele deciziilor pe panourile din interiorul sau de alături de consiliul local (primărie) cel târziu cu 5 zile înainte de data ședinței consiliului local, la care va fi pusă în dezbateră chestiunea respectivă;

b) recepționează propuneri de la societatea civilă și în termenele, stabilite de prezentul Regulament, le analizează și le generalizează;

c) pregătește răspunsuri privind acceptarea sau respingerea propunerilor și le expediază organizațiilor societății civile, care le-au trimis, în termen de 3 zile de la data examinării chestiunii;

d) convoacă, la inițiativa consilierilor locali, a primarului sau a organizațiilor societății civile, întruniri ad-hoc pentru consultări cu reprezentanții societății civile în probleme concrete;

e) organizează audieri publice.

28. Controlul asupra activității autorităților administrației publice locale în domeniul cooperării cu organizațiile societății civile revine consiliului local.



CONFERENCE OF INGOs
OF THE COUNCIL OF EUROPE
CONFERENCE DES OING DU
CONSEIL DE L'EUROPE

CONF/PLE(2009)CODE1

ÎNDRUMĂTOR PENTRU PARTICIPAREA CIVILĂ LA PROCESUL DE LUARE A DECIZIILOR

Adoptat de Conferința ONG-urilor Internaționale în sesiunea din 1 octombrie 2009

I. Introducere

Una dintre preocupările majore ale democrațiilor moderne este înstrăinarea cetățenilor față de procesele politice. În acest context, ca și în multe altele, societatea civilă constituie un element important al procesului democratic. Aceasta oferă cetățenilor o cale alternativă, alături de cele ale partidelor politice și lobby-urilor de canalizare de opinii diverse și de asigurare a unor interese variate în procesul de luare a deciziilor.

Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a recunoscut, în CM/Recomandarea (2007)14 octombrie 2007, „contribuția esențială adusă de ONG-uri la dezvoltarea și realizarea democrației și a drepturilor omului, în special prin promovarea conștientizării publicului, participarea la viața publică și asigurarea transparenței și responsabilitatea autorităților publice”.

La reuniunea „Forumului Consiliului Europei pentru Viitorul Democrației” desfășurată în Suedia în iunie 2007, participanții au făcut apel la Conferința ONG-urilor Internaționale ale Consiliului Europei să elaboreze un „Îndrumător pentru Participare Civilă” care ar acoperi subiecte precum mecanisme pentru participarea ONG-urilor în procesele de luare a deciziilor și implicarea societății civile în politicile publice.

Astfel, pornind de aici, Conferința ONG-urilor Internaționale și-a asumat responsabilitatea de a elabora proiectul de „Îndrumător pentru Participarea Societății Civile la Procesul de Luare a Deciziilor”. Acest document stabilește raționamentul, cadrul și mijloacele de participare civilă lărgită. Acesta a fost pregătit de către reprezentanți cu experiență ai societății civile, elaborat într-un proces de consultare la nivel european, testat și comentat de către membri ai organizațiilor neguvernamentale naționale și internaționale (ONG-uri) și este deja folosit de factori activi și reprezentanți ai autorităților.

Conferința de ONG-uri Internaționale ale Consiliului Europei a elaborat un instrument ușor de folosit, structurat și pragmatic, care vizează factorii de decizie și societatea civilă organizată, inclusiv ONG-uri.

Îndrumătorul oferă un repertoriu de soluții. El nu are un caracter obligatoriu, nu prescrie reguli și nu necesită mecanisme de aplicare. Acesta oferă tuturor actorilor din procesul democratic linii directoare care decurg din experiența practică concretă de dialog și cooperare între ONG-uri și autoritățile publice. Scopul final este de a facilita interacțiunea acestora și de a spori forța cetățenilor și participarea lor la procesul democratic la nivel local, regional și național.

Conferința a solicitat consultanță și contribuții din partea altor instituții ale Consiliului Europei. Atât Congresul Autorităților Locale și Regionale din Europa cât și Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei au salutat Îndrumătorul: Congresul este gata să contribuie la promovarea acestuia și să îl utilizeze în activitatea sa, iar Adunarea Parlamentară, la rândul ei, a subliniat importanța deosebită a instrumentelor electronice în participare.

Acest instrument ar trebui să aibă și va avea repercusiuni politice. Aceasta va da un impuls și suport tendinței actuale în rândul autorităților locale, regionale și naționale să se consulte și să coopereze cu societatea civilă în aducerea unor instrumente moderne în guvernarea democratică și, în același timp, sporirea participării cetățenilor în viața publică.

II. Obiective și țeluri

Principalul obiectiv al acestui „Îndrumător pentru Participarea Civilă” este de a contribui la crearea unui mediu favorabil pentru ONG-uri în Statele Membre ale Consiliului Europei și în Belarus prin definirea la nivel european a unui set de principii, linii directoare, instrumente și mecanisme generale de participare civilă în procesul politic de luare a deciziilor. Intenția este ca acest Îndrumător să fie implementat la nivel local, regional și național. Îndrumătorul se bazează pe experiențele reale ale ONG-urilor din toată Europa, care își împărtășesc realizările și metodele valabile de angajare a autorităților publice.

Un obiectiv suplimentar pentru Îndrumător este de a fi un instrument relevant și eficient pentru ONG-urile de la nivel local până la nivel internațional în dialogul lor cu parlamentul, guvernul și autoritățile publice. El își propune să fie un instrument interactiv, orientat către acțiune, astfel încât să fie util pentru ONG-uri, precum și pentru autoritățile publice din toată Europa. Ca o modalitate de a sprijini aplicarea prezentului Îndrumător, va exista, de asemenea, o bancă de studii de caz și un set suplimentar de instrumente practice.

Îndrumătorul se adresează ONG-urilor naționale, inclusiv organizațiilor regionale și locale din Statele Membre ale Consiliului Europei și Belarus, precum și organizațiilor de la nivel european și internațional.

El vizează, de asemenea, autoritățile publice, care includ parlamentul, guvernul și administrația publică de la nivel local, regional și național. Ținta este largă, dar intenția este să existe segmente ale Îndrumătorului care să poată fi folosite la toate nivelurile administrației publice.

III. Cadrul general de participare civilă

III.i Parametrii societății civile

ONG-urile și societatea civilă organizată sunt în esență participanți la dezvoltarea și realizarea democrației și a drepturilor omului. O definiție a Consiliului European a ONG-urilor poate fi găsită în Recomandarea Comitetului de Miniștri (2007)¹⁴ care prevede că „ONG-urile sunt organisme sau organizații voluntare de auto-guvernare înființate cu scopul de a urmări obiectivele în esență non-profit ale fondatorilor sau ale membrilor acestora”. În legătură cu acest „Îndrumător pentru Participare Civilă”, termenul este considerat a se referi la societatea civilă organizată, inclusiv la grupurile de voluntariat, organizațiile non-profit, asociații, fundații, organizații de caritate, precum și la comunitatea geografică sau bazată pe interese și la societățile de sponsorizare. Activitățile de bază ale ONG-urilor sunt axate pe valori de justiție socială, drepturile omului, democrația și statul de drept. În aceste domenii, scopul ONG-urilor este de a promova cauzele și de a îmbunătăți viețile oamenilor.

ONG-urile constituie o componentă esențială a participării într-o societate deschisă și democratică prin angajarea unui număr mare de indivizi. Faptul că multe dintre aceste persoane sunt și *alegători* subliniază relația de complementaritate cu democrația reprezentativă.

ONG-urile pot contribui prin cunoștințe și expertiză independentă la procesul de luare a deciziilor. Acest lucru a determinat guvernele de la toate nivelurile, de la nivel local și regional până la nivel național, precum și instituțiile internaționale, să apeleze la experiența și competența relevantă a ONG-urilor care să acorde asistență în dezvoltarea și implementarea politicilor. ONG-urile se bucură de o încredere unică din partea membrilor și a societății acestora de a exprima preocupările, de a le reprezenta interesele și de a obține implicarea în cauzele respective, furnizând astfel o contribuție crucială în elaborarea de politici.

Acest text evidențiază contribuția *societății civile organizate* în procesul democratic și nu se referă la participarea civică, adică a persoanelor fizice. În acest caz, se înțelege că actul de dezvoltare de asociații și organizații comunitare constituie un act de organizare socială independentă și nu este pur centrat pe acțiune individuală. Se înțelege că grupurile organizate există pentru a veni în întâmpinarea nevoilor membrilor acestora și pentru beneficiul societății în general; prin urmare, ele acționează ca un mijloc de participare și de sporire a angajării cetățenilor.

III.ii Principiile de participare civilă

Pentru a favoriza o relație constructivă, ONG-urile și autoritățile publice de la diferite niveluri ar trebui să acționeze în baza următoarelor principii comune:

Participare

ONG-urile strâng și canalizează punctele de vedere ale membrilor acestora, ale grupurilor de utilizatori și ale cetățenilor în cauză. Aceste informații oferă o valoare esențială procesului politic de luare a deciziilor, îmbunătățind calitatea, înțelegerea și aplicabilitatea pe termen lung a inițiativei strategice. O condiție prealabilă pentru acest principiu este că procesele de participare sunt deschise și accesibile, bazate pe parametri conveniți pentru participare.

Încredere

O societate deschisă și democratică se bazează pe interacțiunea onestă între actori și sectoare. Deși ONG-urile și autoritățile publice au de jucat roluri diferite, obiectivul comun de a îmbunătăți viețile oamenilor poate fi atins în mod satisfăcător doar dacă acestea se bazează pe încredere, ceea ce implică transparență, respect și încredere reciprocă.

Responsabilitate și transparență

Aționarea în interesul public necesită deschidere, responsabilizare, claritate și responsabilitate atât din partea ONG-urilor, cât și din partea autorităților publice, în condiții de transparență în toate etapele.

Independență

ONG-urile trebuie să fie recunoscute drept organisme libere și independente în ceea ce privește obiectivele, deciziile și activitățile acestora. Ele au dreptul să acționeze independent și să pledeze pentru poziții diferite față de autoritățile cu care de altfel pot colabora.

III.iii Condiții de participare civilă

Condițiile care să permită viața asociativă sunt bine documentate. În conformitate cu Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (CEDO), acestea necesită libertatea de exprimare (articolul 10 din CEDO) și libertatea de întrunire și de asociere (articolul 11 din CEDO) și jurisprudența în domeniu a Curții Europene pentru Drepturile Omului.

Pentru a asigura că sunt încorporate fără discriminare contribuțiile esențiale ale ONG-urilor în procesul politic de luare a deciziilor, este necesar un mediu propice. Condițiile unui mediu favorabil includ statul de drept, respectarea principiilor democratice fundamentale, voință politică, legislație favorabilă, proceduri clare, sprijin pe termen lung și resurse pentru o societate civilă durabilă și spații comune pentru dialog și cooperare. Aceste condiții permit o relație constructivă între ONG-uri și autoritățile publice, bazată pe încredere reciprocă și înțelegere mutuală pentru *democrație participativă*.

IV. Metode de implicare

Pentru a îndeplini obiectivul politic principal al „Îndrumătorului pentru Participare Civilă”, precum și pentru a asigura relevanța și aplicabilitatea practică a acestuia pentru ONG-uri în implicarea lor în procesul politic de luare a deciziilor, această secțiune descrie modul în care poate participa societatea civilă.

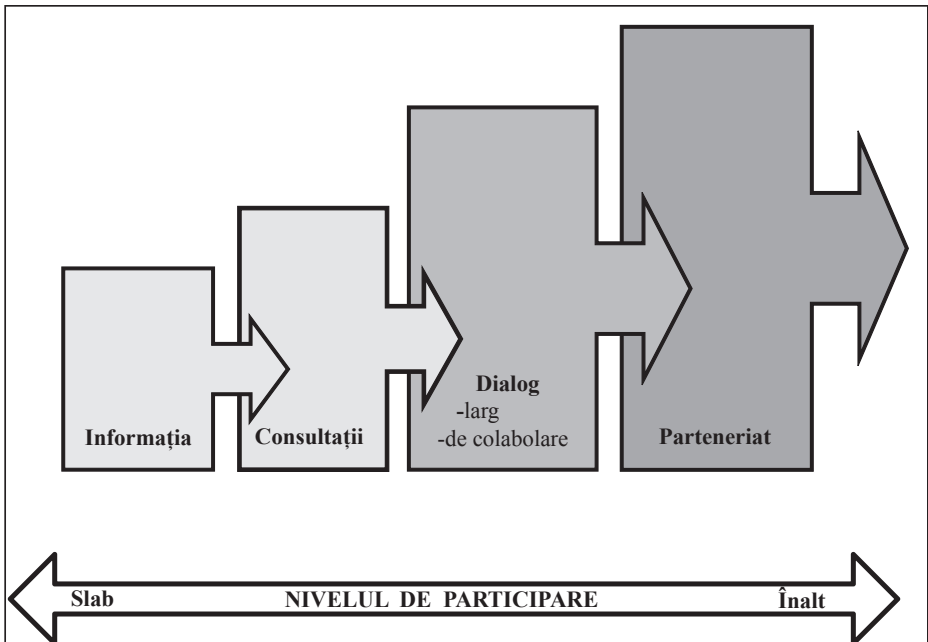
Există două dimensiuni interconectate la acest proces. În primul rând, nivelurile de participare sunt descrise în secțiunea III.i, dispuse în ordine crescătoare a intensității, de la simpla furnizare de informații la consultare, dialog și, în final, parteneriat între ONG-uri și autoritățile publice. În al doilea rând, în secțiunea III.ii sunt prezentate etapele în procesul politic de luare a deciziilor, și anume cele șase măsuri luate de către autoritățile publice din ordinea de zi, care stabilește punerea în aplicare, până la monitorizare și reformulare.

Un capitol distinct (III.iii) oferă instrumente care se pot aplica în orice etapă și care furnizează procesului de participare sprijin transversal.

Aceste elemente sunt apoi combinate pentru a forma o matrice de participare civilă (IV) care oferă o prezentare vizuală a naturii interdependente a procesului.

IV.i Diversele niveluri de participare

Implicarea ONG-urilor în diferitele etape ale procesului politic de luare a deciziilor variază în funcție de intensitatea participării. Există patru niveluri progresive de participare, de la cel mai mic, la cel mai participativ. Acestea sunt: informare; consultare; dialog; și parteneriat. Acestea pot fi aplicate la orice pas în procesul de luare a deciziilor, dar sunt de multe ori deosebit de relevante în anumite puncte din proces.



1. Informațiile

Accesul la informații stă la baza tuturor măsurilor ulterioare în implicarea ONG-urilor în procesul politic de luare a deciziilor. Acesta este un nivel relativ scăzut de participare, care de obicei constă din furnizare de informații într-un singur sens de la autoritățile publice și nu este necesară sau de așteptat nicio interacțiune sau implicare din partea ONG-urilor.

Informațiile sunt relevante pentru toate etapele procesului decizional.

2. Consultarea

Aceasta este o formă de inițiativă în care autoritățile publice solicită opinia ONG-urilor cu privire la anumite programe de dezvoltare. Consultarea include, de obicei, informarea ONG-urilor de către autorități cu privire la evoluțiile politice actuale și solicită comentarii, opinii și reacții. Inițiativa și temele vin din partea autorităților publice, nu a ONG-urilor.

Consultarea este relevantă pentru toate etapele procesului decizional, în special pentru elaborare, monitorizare și reformulare.

3. Dialogul

Inițiativa pentru dialog poate fi luată de oricare dintre cele două părți și poate fi fie **generală**, fie de **colaborare**.

Un dialog larg este o comunicare în ambele sensuri, construită pe interese comune și obiective potențial împărtășite pentru a asigura un schimb periodic de opinii. Acesta variază de la audieri publice deschise la reuniuni de specialitate între ONG-uri și autoritățile publice. Discuția rămâne generală și nu este în mod explicit legată de un proces de elaborare a politicilor actuale.

Un dialog de colaborare este construit pe interese comune pentru dezvoltarea unei anumite politici. Dialogul de colaborare are de obicei drept rezultat o recomandare, o strategie sau o legislație comună. Dialogul de colaborare are o capacitate mai mare decât dialogul larg întrucât constă în reuniuni comune, adesea frecvente și periodice pentru dezvoltarea de strategii cheie de politici și duce adesea la acorduri între părți.

Dialogul este extrem de apreciat în toate etapele ciclului politic de luare a deciziilor, dar este crucial în stabilirea, redactarea și reformularea agendei de lucru.

4. Parteneriatul

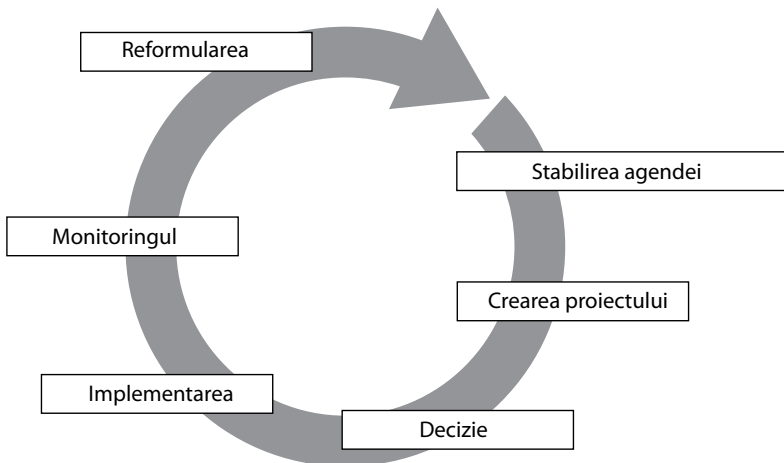
Un parteneriat presupune împărțirea responsabilităților în fiecare etapă a procesului politic de luare a deciziilor de la stabilirea agendei de lucru, redactare, decizie și punerea în aplicare a inițiativelor politice. Este cea mai înaltă formă de participare.

La acest nivel, ONG-urile și autoritățile publice se reunesc pentru o cooperare strânsă, asigurându-se în același timp că ONG-urile continuă să fie independente și că au dreptul de a se angaja și de a acționa indiferent de situația de parteneriat. Parteneriatul poate include activități cum ar fi trasarea unei sarcini specifice către un ONG, de exemplu furnizarea de servicii, precum și forumuri participative și stabilirea de co-organisme de luare a deciziilor, inclusiv pentru alocarea resurselor.

Parteneriatul poate avea loc în toate etapele procesului politic de luare a deciziilor și este în special relevant la stabilirea agendei de lucru sau pentru etapele de implementare.

IV.ii Etape în procesul politic de luare a deciziilor

Ciclul de mai jos definește cele șase etape diferite ale procesului politic de luare a deciziilor: stabilirea agendei de lucru, elaborarea de politici, luarea deciziilor, punerea în aplicare a politicilor, monitorizarea și reformularea politicii. Fiecare pas oferă ONG-urilor și autorităților publice posibilitatea de a interacționa.



1. Stabilirea agendei de lucru

Agenda politică este convenită de către parlament și guvern, dar poate fi modelată de către ONG-uri, sau grupuri de ONG-uri, prin intermediul campaniilor și lobby-urilor pentru probleme, nevoi și preocupări. Inițiative noi de politică sunt adesea rezultatul influenței campaniilor ONG-urilor. În etapa aceasta, ONG-urile își propun să influențeze factorii de decizie în numele unui interes colectiv și să acționeze într-un mod complementar dezbaterilor politice.

Contribuții ale ONG-urilor:

- **Pledare:** ridicarea de probleme, preocupări și nevoi pentru un grup specific de utilizatori, a unui punct de vedere sau a unui interes public general care nu este încă acoperit de legislație sau de alte documente de politici, instrumente sau măsuri;
- **Informare și conștientizare:** împărtășirea constatărilor ONG-urilor autorităților publice, implicarea și reprezentarea membrilor, a utilizatorilor și a grupurilor cheie de cetățeni și activarea unor căi de comunicații cu cetățenii; ascultare, reacții și informare;
- **Expertiză și consiliere:** experții cu cunoștințe despre un anumit subiect joacă un rol cheie în stabilirea agendei politice. Analiza și cercetarea acestora identifică nevoi actuale și viitoare în societate și oferă perspective cruciale;
- **Inovare:** dezvoltarea de noi soluții și abordări, demonstrarea modului în care acestea pot fi incluse pe agenda politică;
- **Furnizarea de servicii:** factor cheie în formarea politicilor și crearea de servicii alternative sau ne-existente pentru un anumit grup de utilizatori.

Responsabilitățile autorităților publice:

- **Schimb de informații:** Să furnizeze informații la zi, exacte și în timp util într-un format accesibil pentru toate părțile interesate;
- **Proceduri:** Să dezvolte și să adere la un proces transparent de luare a deciziilor. Să furnizeze proceduri clare, deschise și accesibile pentru participare;
- **Furnizarea de resurse:** Să permită participarea activă a societății civile prin, de exemplu, dispoziții bugetare, sprijin în natură sau servicii administrative;
- **Receptivitate:** Să asigure implicarea activă a reprezentanților autorității publice în domeniu; să asculte, să reacționeze și să ofere feedback.

Instrumente și mecanisme utile:

- **Informații:**
 - **Accesul simplu și liber la informații** relevante, exacte și actualizate privind procesul politic, documente și factorii de decizie politică, de exemplu, baze de date on-line;
 - **Cercetare** pentru a înțelege o preocupare și a dezvolta soluții propuse;
 - **Organizare de campanii și lobby** de către ONG-uri pe baza promovării conștientizării, cum ar fi documente de politică, afișe și pliante, site-uri, comunicate mass-media și demonstrații publice;
 - **Site** cu acces cuprinzător la documente cheie și anunțarea de evenimente publice.
- **Consultare:**
 - **Petiții** - pot fi făcute prin instrumente online, cum ar fi petiție electronică sau forum web;
 - **Consultare**, online sau alte tehnici, pentru a aduna subiecte de interes și sugestii de la părțile interesate.
- **Dialog:**
 - **Audieri și forumuri publice** cu părțile interesate pentru a identifica și interpreta sensibilitățile și interesele diferitelor grupuri;
 - **Forumuri și consilii ulterioare ale cetățenilor** pentru a discuta cu cetățenii și ONG-urile;
 - **Contact cheie cu guvernul** care permite societății civile să aibă acces la informații privind inițiativele politice actuale.
- **Parteneriat:**
 - **Grup sau comitet de lucru** format ca un grup permanent sau ad-hoc de experți pentru a consilia cu privire la preferințele pentru diverse politici.

2. Elaborarea

Autoritățile publice au, de obicei, procese bine stabilite pentru politica de redactare. Aici, ONG-urile sunt adesea implicate în domenii precum identificarea problemelor, propunerea de soluții și furnizarea de dovezi pentru propunerea lor preferată cu, de exemplu, interviuri sau cercetare. Facilitarea oportunităților pentru consultare ar trebui să fie un element cheie în această etapă, precum și diverse forme de dialog pentru a colecta informații de la factorii cheie interesați.

Contribuția ONG-urilor:

- **Pledare:** garantează că se iau în considerare nevoile și interesele părților interesate afectate de proiectul de politică;
- **Informare și conștientizare:** ONG-urile informează membrii, utilizatorii și grupurile cetățenilor cheie cu privire la procesul de elaborare;
- **Expertiză și consiliere:** furnizează analize și cercetare privind aspectele avute în vedere sau ridică priorități suplimentare care să fie incluse în proiectul de politică;
- **Inovare:** oferă soluții prin introducerea de abordări noi, soluții practice și modele concrete care aduc beneficii anumitor grupuri de utilizatori;

- **Furnizarea de servicii:** contribuie la redactarea politicii pentru a asigura că nevoile specifice ale utilizatorilor sunt luate în considerare și că sunt îndeplinite condițiile necesare;
- **Funcția ‘watchdog’ (de supraveghere):** urmăresc procesul de elaborare pentru a se asigura că preocupările factorilor interesați sunt luate în considerare și că procesul este transparent și incluziv.

Responsabilitățile autorităților publice:

- **Împărtășirea informațiilor:** Să furnizeze informații cuprinzătoare în timp util cu privire la procesele actuale de consultare;
- **Proceduri:** Să dezvolte și să adere la standardele minime de consultare, cum ar fi obiective clare, reguli de participare, termene, contacte deschise etc. Să organizeze reuniuni de consultare, inclusiv invitația de participare a tuturor factorilor interesați potențiali;
- **Furnizarea de resurse:** Să furnizeze termene adecvate și mijloace de consultare pentru a asigura participarea la diferite niveluri ale societății civile;
- **Receptivitate:** Să asigure implicarea activă a reprezentanților autorității publice din domeniu; să asculte, să reacționeze și să ofere feedback.

Instrumente utile și mecanisme:

- **Informații:**
 - **Accesul deschis și liber la documente de politici,** inclusiv cu punct unic de informare pentru redactarea politicii, cu informații disponibile în diferite formate care să ajungă la public;
 - **Site** cu acces cuprinzător la documente cheie și anunțarea de evenimente publice;
 - **Organizare de campanii și lobby** pentru modelarea proiectului de politică prin documente de poziție, scrisori, manifeste;
 - **Difuzări web** de la audieri, reuniuni și dezbateri care permit oamenilor să privească și să asculte în timp real;
 - **Cercetare** care să ofere contribuție la procesul de elaborare a politicii.
- **Consultare și dialog:**
 - **Audieri și comisii pentru întrebări și răspunsuri** cu factorii interesați pentru a identifica și a interpreta punctele sensibile și preocupările și a strange propuneri, față-în-față sau on-line;
 - **Seminarii și reuniuni ale experților** care implică participarea unor experți în dezvoltarea cercetării specializate sau studii de specialitate care pot fi utilizate în elaborare;
 - **Comisii din mai mulți factori interesați și organisme de consultare** care constau din sau conțin reprezentanți ai sectorului ONG-urilor; ar putea fi permanente sau ad-hoc.
- **Parteneriat:**
 - **Co-redactare:** implicarea activă în elaborarea unor părți ale procesului legislativ.

3. Decizie

Formele de luare a deciziilor politice variază în funcție de contextul național și legislativ. Caracteristici comune sunt stabilirea unei directive ale politicii guvernamentale de către un minister; sau legislație, cum ar fi aprobarea unei legi prin vot parlamentar; sau referendum public, care necesită ulterior punerea în aplicare a unei legislații. Proiectele de legi și moțiunile ar trebui să fie deschise contribuției și participării din partea ONG-urilor. Autoritățile publice ar trebui să evalueze punctele de vedere și opiniile înainte de luarea deciziei. La această etapă, consultarea este centrală pentru decizia informată. Cu toate acestea, puterea finală de alegere aparține autorităților publice, cu excepția cazului în care decizia este luată prin vot public, referendum sau printr-un mecanism de co-decizie.

Contribuția ONG-urilor:

- **Pledare:** influențarea factorilor de decizie înainte de un vot;
- **Informare și conștientizare:** informarea membrilor, a utilizatorilor și a grupuri de cetățeni cheie cu privire la deciziile politice și efectul lor potențial;
- **Expertiză și consiliere:** furnizarea de analize detaliate pentru a informa și influența factorii de decizie;
- **Funcția 'watchdog':** ulterior procesului de luare a deciziilor, asigurând că acesta este democratic, transparent și de eficiență optimă.

Responsabilitățile autorităților publice:

- **Împărtășirea informațiilor:** Să furnizeze informații privind politicile aflate în procesul de luare a deciziilor;
- **Proceduri:** Să ofere și să urmeze procedurile pentru mecanisme de luare a deciziei prin colaborare, dacă este cazul;
- **Furnizarea de resurse:** Să permită și să sprijine participarea activă a societății civile prin asocierea ONG-urilor în etapa de decizie;
- **Receptivitate:** Să asculte, să ia în considerare și să răspundă la contribuția societății civile.

Instrumente și mecanisme utile:

- **Informații:**
 - **Organizarea de campanii și lobby** pentru a influența factorii de decizie, de exemplu prin utilizarea de pliante, site-uri, comunicate mass-media și demonstrații publice.
- **Consultare și dialog:**
 - **Sesiuni plenare deschise sau sesiuni ale comitetului** pentru a se asigura accesul liber la dezbateri în timpul procesului de luare a deciziilor.
- **Parteneriat:**
 - **Luarea în comun a deciziilor** prin intermediul forumurilor, al conferințelor de stabilire a consensului și al altor reuniuni participative;
 - **Luarea de decizii prin colaborare**, cum ar fi bugetarea participativă.

4. Punerea în aplicare

Aceasta este etapa la care multe ONG-uri sunt cele mai active, de exemplu în livrarea de servicii și execuția proiectelor. O mare parte din activitatea desfășurată de ONG-uri în etapele anterioare includ încercări de a influența punerea în aplicare a politicii. Această fază este în mod deosebit importantă pentru a asigura că rezultatul intenționat va fi realizat. Accesul la informații clare și transparente cu privire la așteptări și oportunități este important în această etapă, precum și parteneriatele active.

Contribuția ONG-urilor:

- **Informare și conștientizare:** axate în primul rând pe sensibilizarea publicului, explicarea avantajelor sau a dezavantajelor și a impactului politicii;
- **Furnizarea de servicii:** un factor cheie în punerea în aplicare a inițiativelor de politică, care de multe ori poartă principala responsabilitate pentru livrare;
- **Funcția 'watchdog':** evaluează și asigură că politica este pusă în aplicare așa cum a fost destinată, fără efecte secundare nocive.

Responsabilitățile autorităților publice:

- **Împărtășirea informațiilor:** Să furnizeze informații privind strategiile de punere în aplicare, procedurile privind licitațiile publice și liniile directe ale proiectului;
- **Proceduri:** Să urmeze normele și reglementările stabilite pentru punerea în aplicare a politicii.

- **Furnizarea de resurse:** Să permită participarea activă a societății civile în etapa de implementare prin, de exemplu, dispoziții bugetare, sprijin în natură sau servicii administrative;
- **Receptivitate:** Să fie disponibile și să reacționeze la nevoile specifice care rezultă din circumstanțe în jurul implementării politicii.

Instrumente și mecanisme utile:

- **Informații:**
 - **Accesul deschis și liber** la documentele din sectorul public cu privire la proiectele și deciziile de punere în aplicare;
 - **Site** cu acces cuprinzător la documente cheie și anunțarea de evenimente publice;
 - **Alerte e-mail** care anunță proiectul viitor și oportunitățile de finanțare;
 - **Întrebări frecvente** online sau alte canale pentru a oferi informații prezentate ca întrebări și răspunsuri, orientate spre furnizarea de ajutor practic și îndrumare;
 - **Procedură de licitație anunțată public** pentru a oferi un proces deschis și transparent pentru furnizarea de servicii.
- **Consultare:**
 - **Evenimente, conferințe, forumuri și seminarii** pentru a informa și a discuta despre punerea în aplicare a politicii cu ONG-urile și cu publicul.
- **Dialog:**
 - **Seminarii de construire a capacității** pentru a spori cunoștințele și capacitatea relevantă pentru punerea în aplicare;
 - **Seminarii de instruire** pentru ONG-uri și autoritățile publice pe anumite subiecte relevante pentru implementare, cum ar fi achiziții, proiecte și cereri de finanțare.
- **Parteneriat:**
 - **Parteneriat strategic** în cazul în care ONG-urile și autoritățile publice formează un parteneriat pentru a pune în aplicare politica; acesta poate varia de la un program pilot de mică anvergură până la responsabilitatea deplină a implementării.

5. Monitorizare

În acest punct, rolul ONG-urilor este de a monitoriza și de a evalua rezultatele politicii implementate. Este important să existe un sistem de monitorizare eficient și transparent care asigură că politica / programul atinge scopul propus.

Contribuția ONG-urilor:

- **Pledare:** să monitorizeze și să spună dacă inițiativa de politică a ajuns la beneficiarii doriți și a avut rezultatul intenționat pentru societate;
- **Expertiză și consiliere:** să strângă dovezi sau să facă cercetări privind impactul politicii; include think-tank-uri ("*grupuri de reflexie și influență*") și institute de cercetare;
- **Furnizare de servicii:** responsabilitatea de a monitoriza efectele programului în ceea ce privește calitatea, durabilitatea, eficiența și exemple de cazuri reale;
- **Funcția 'watchdog':** un rol prioritar în monitorizarea efectelor politicii, pentru a asigura că obiectivele dorite sunt atinse.

Responsabilitățile autorităților publice:

- **Împărtășirea informațiilor:** Să furnizeze informații privind stadiul actual al politicii;
- **Receptivitate:** Să asculte și să reacționeze la puncte specifice ridicate de ONG-uri și de societatea civilă.

Instrumente și mecanisme utile:

- **Informații:**
 - **Accesul deschis și liber la informații** cu privire la evoluția politicii;
 - **Strângerea de dovezi** pentru a colecta cazuri și statistici privind livrarea proiectului;
 - **Evaluarea** politicii și a impactului acesteia, prin conferințe și raportare;
 - **Studii de cercetare** independente pentru a extrage învățămintele cheie.
- **Consultare:**
 - Mecanisme de **feedback** pentru a urmări progresul, cum ar fi sondaje, sondaje de web sau chestionare.
- **Dialog:**
 - **Grup sau comitet de lucru** alcătuit din ONG-uri (atât utilizatori cât și furnizori) responsabile cu monitorizarea și evaluarea inițiativei de politică.
- **Parteneriat:**
 - **Grup sau comitet de lucru** alcătuit din ONG-uri și autorități publice reunindu-se într-un parteneriat strategic pentru a monitoriza și a evalua inițiativa de politică.

6. Reformulare

Cunoștințele dobândite ca urmare a punerii în aplicare a politicii, împreună cu nevoile care evoluează în societate adesea necesită o reformulare a politicii. Acest lucru trebuie să se bazeze pe accesul la informații și oportunități de dialog pentru a identifica nevoile și inițiativele. Această reformulare permite inițierea unui nou ciclu de luare a deciziilor.

Contribuții ale ONG-urilor:

- **Pledare:** să facă lobby pentru reînnoirea politicii prin exprimarea limitărilor sau a efectelor secundare ale politicii actuale, pentru a satisface nevoile utilizatorilor sau ale cetățenilor;
- **Expertiză și consiliere:** să întreprindă cercetări și analize pentru a identifica lacunele inițiativei de politică actuală și să ofere justificarea pentru reformulare;
- **Inovare:** să dezvolte noi abordări pentru politica respectivă; acest lucru poate fi un element cheie în politica de reînnoire;
- **Furnizare de servicii:** să identifice obstacolele și să strângă dovezi pentru a ilustra nevoile în evoluție care necesită o reformulare a politicii.

Responsabilitățile autorităților publice:

- **Schimbul de informații:** să furnizeze informații cu privire la o posibilă revizuire a politicii și percepția acestora asupra schimbărilor necesare din politică;
- **Proceduri:** să furnizeze proceduri clare, deschise și accesibile pentru participare;
- **Furnizarea de resurse:** să permită și să sprijine participarea activă a societății civile;
- **Receptivitate:** să asculte și să acționeze în urma sesizărilor din partea ONG-urilor.

Instrumente și mecanisme utile:

- **Informații:**
 - **Accesul deschis și liber la informații** care oferă evaluări, rezultate ale studiilor și alte elemente de probă cu privire la politica existentă;
- **Consultare:**
 - **Conferință sau reuniune** pentru a stabili următorii pași planificați de către autoritatea publică;
 - **Consultare online** pentru a strânge opiniile societății civile cu privire la modalitatea de urmărire a politicii / proiectului.
- **Dialog:**

- **Seminarii și forumuri deliberative** pentru implicarea factorilor interesați în dezvoltarea de noi direcții în domeniul politicii, de exemplu cafenea publică, spațiu deschis, alte metode de brainstorming.
- **Parteneriat:**
 - **Grup sau comitet de lucru** în cazul în care ONG-urile formează un grup de experți în comun cu alți factori interesați și autorități publice cu scopul de a recomanda o politică revizuită.

IV.iii Instrumente și mecanisme transversale de participare civilă

Există anumite instrumente sau mecanisme adunate din toată Europa în timpul consultării pentru „Îndrumătorul pentru Participare Civilă”, care oferă suport transversal participării pe parcursul întregului proces de luare a deciziilor:

1. E-participare

Instrumentele electronice oferă un potențial important pentru îmbunătățirea practicii democratice și participarea unei societăți civile organizate. Ele pot contribui în mare măsură la transparența, responsabilitatea și capacitatea de reacție a instituțiilor, precum și la promovarea angajamentului cetățenilor și pentru creșterea capacității, a accesibilității și incluziunii procesului democratic.

Pentru a beneficia pe deplin de pe urma potențialul lor, e-instrumentele ar trebui integrate de către toți participanții de luare a deciziilor, inclusiv de către autoritățile de la toate nivelurile și societatea civilă organizată.

2. Consolidarea capacităților de participare

Este esențial să se dezvolte capacitatea și abilitățile ONG-urilor locale, regionale și naționale astfel încât ele să poată fi activ implicate în formularea de politici, dezvoltarea de proiecte și furnizarea de servicii. Consolidarea capacităților poate include, de asemenea, seminarii de instruire pentru a îmbunătăți înțelegerea rolurilor reciproce ale ONG-urilor și ale autorităților publice în acest angajament, precum și programe de schimb pentru a facilita înțelegerea realităților celuilalt.

3. Structuri pentru cooperare între ONG-uri și autoritățile publice

În vederea facilitării relației dintre autoritățile publice și ONG-uri, un număr de țări au dezvoltat organisme de coordonare. Acestea includ: organisme guvernamentale, cum ar fi o persoană de contact pentru societatea civilă în fiecare minister sau un organism de coordonare la nivel central în calitate de interlocutor unic; structuri comune cum ar fi comitetele cu mai mulți factori interesați, grupuri de lucru, consilii de experți și alte organisme de consultare (permanente sau ad-hoc); sau alianțe/coalitii de ONG-uri care își reunesc resursele și dezvoltă poziții comune.

4. Documentele-cadru privind cooperarea între ONG-uri și autoritățile publice

În multe țări europene, au fost dezvoltate acorduri cadru pentru a sublinia angajamentele, rolurile și responsabilitățile și procedurile de cooperare. Aceste documente stabilesc o bază clară pentru relație și facilitează prin aceasta un dialog continuu și înțelegerea reciprocă între ONG-uri și autoritățile publice. Acestea includ acorduri bilaterale cu parlamentul sau guvernul, documente de strategie pentru cooperare și programe oficiale pentru cooperare, adoptate de către autoritățile publice.

V. Matricea de participare civilă

Pentru a ilustra și a clarifica relația, matricea de mai jos vizualizează etapele procesului politic de luare a deciziilor și legătura lor cu nivelurile de participare. Aceasta se bazează pe practici și exemple din societatea civilă din toată Europa și este menită să ofere inspirație pentru acțiune și să consolideze interacțiunea dintre ONG-uri și autoritățile publice.

La fiecare etapă din procesul de luare a deciziilor (de la stânga la dreapta) există diferite niveluri de participare a ONG-urilor (de jos în sus). Se consideră că pașii în procesul politic de luare a deciziilor pot fi aplicați oricărui context din Europa, de la nivel local la nivel național. Așa cum s-a explicat, nivelurile de participare la fiecare punct în procesul de luare a deciziilor pot varia de la scăzut la ridicat și se intenționează ca instrumentele propuse să fie utilizate ca modalități de punere în aplicare a fiecărui tip de participare.

Această matrice poate fi folosită în diverse moduri, cum ar fi cartografierea nivelurilor de angajare a societății civile în orice proces politic dat; evaluarea participării ONG-urilor într-un punct oarecare al unui proces; sau ca o resursă practică de planificare de către ONG a activităților legate de politică. Aceasta nu se dorește a fi o listă exhaustivă și poate fi adaptată la mai multe utilizări.

Matricea ilustrează elementele corelate ale participării la procesul de luare a deciziilor. Acest exemplu arată modul în care instrumentele utile menționate mai sus pot atinge nivelul dorit de participare la fiecare pas din procesul de luare a deciziilor.

| Parteneriat | Grup sau comitet de lucru | Elaborare în colaborare | Luare de decizii în comun Luare de decizii în colaborare | Parteneriate strategice | Grup sau comitet de lucru | Grup sau comitet de lucru |
|--|---|---|---|--|---|--|
| Dialog | Audieri sau forumuri publice Forumuri și consilii viitoare ale cetățenilor Contact cheie al guvernului | Audieri și comisii de asigurare a calității Seminarii cu experți Comitee cu mai mulți factori interesați și organisme de consultare | Sesiuni în plen, deschise sau de comitate | Seminarii de construire a capacității Seminarii de instruire | Grup sau comitet de lucru | Seminarii și forumuri deliberative |
| Consultare | Petiții Consultare online sau alte tehnici | Audieri și comisii de asigurare a calității Seminarii cu experți Comitee cu mai mulți factori interesați și organisme de consultare | Sesiuni în plen, deschise sau de comitate | Evenimente, conferințe, forumuri, seminarii | Mecanisme de feedback | Conferințe sau reuniuni Consultare online |
| Informare | Acces facil și deschis la informații Cercetare Organizare de campanii și lobby Site pentru documente cheie | Acces deschis și liber la documente de politică Site pentru documente cheie Organizare de campanii și lobby Difuzări web Contribuții de cercetare | Organizare de campanii și lobby | Acces deschis la informații Site pentru acces la informații Alerte e-mail Întrebări frecvente Proceduri de licitație publică | Acces deschis la informații Colecțate de dovezi Evaluări Studii de cercetare | Acces deschis la informații |
| Niveluri de participare | Stabilirea ordinii de zi | Elaborare | Decizie | Implementare | Monitorizare | Reformulare |
| Etape în procesul politic de luare a deciziilor | | | | | | |



FUNDAȚIA ROSA LUXEMBURG

Fundația Rosa Luxemburg este una dintre cele șase fundații apropiate de partidele politice din Germania și unul din importanții purtători ai muncii de culturalizare și instruire în societatea civilă a RFG. Ea se concepe drept parte a curentului spiritual al socialismului democratic. Fundația a apărut în baza societății „Analiza societății și educația politică” înregistrată în anul 1990 și a devenit o organizație general națională de educație politică, un forum pentru discuții asupra gândirii critice și alternativelor politice, precum și un centru de cercetări în interesele dezvoltării sociale progresive. Activitatea fundației o efectuează numeroși activiști pe principii obștești.

În anul 1992, Fundația Rosa Luxemburg a fost recunoscută drept Partid al Socialismului Democratic, în prezent – Partid de Sînga/PSD – ca fundație general națională apropiată acestui partid. Ea cooperează strîns cu fundațiile și societățile aderente la Partidul de Sînga/PSD din toate landurile federale.

Obiectul de activitate al fundației este educația politică, activitatea culturală și analiza dezvoltării sociale. Laitmotivele ei sînt socialismul democratic și internaționalismul, antifascismul și antirasismul, renunțarea la marxism-leninismul dogmatizat.

Fundația organizează educația civică și socială, propagă cunoștințe despre legăturile sociale reciproce în condițiile lumii globale, contradictorii; este un teren pentru analiza critică a stării actuale a societății; este un centru de discuții program despre socialismul democratic ce corespunde exigențelor timpului; reprezintă în Republica Federală Germania și pe plan internațional un forum pentru dialog între mișcările sociale de sînga și organizații, intelectuali și organizații neguvernamentale; sprijină savanții tineri sub formă de acordare de burse de studii și de aspirant, stimulează activismul social-politic autodeterminat și sprijină manifestările pentru pace și înțelegere între popoare, împotriva fascismului și rasismului, pentru echitate socială și solidaritate între oameni.

Decizia, luată în 1999, de a conferi fundației numele Rosei Luxemburg a constituit o expresie a fidelității față de tradițiile socialismului democratic.

Rosa Luxemburg Stigtung
Franz-Mehring-Platz 1, 10243 Berlin
Telephone: +49-(0)30-44310221,
Fax: +49-(0)30-44310222,
www.rosalux.de



**"Eco-TIRAS" - Asociația Internațională
Ecologică a Păstrătorilor Rîului
Str. Teatrală 11A, Chișinău 2012, Moldova
Tel.Fax: +373 22 225615
E-mail: ecotiras@mtc.md
www.eco-tiras.org**

"Eco-TIRAS" - Asociația Internațională Ecologică a Păstrătorilor Rîului este o asociație de 60 de organizații non-guvernamentale de mediu a bazinului transfrontalier a râului Nistru. Misiunea sa este de a promova punerea în aplicare a gestionării coordonate a bazinului râului de către țările bazinului - Moldova și Ucraina, precum și implementarea principiilor de dezvoltare durabilă și managementului integrat a bazinului hidrografic.

Pentru realizarea misiunii sale "Eco-TIRAS" contribuie la negocierile dintre Moldova și Ucraina cu privire la încheierea Acordului privind bazinul râului Nistru, ajută organizațiile sale membre să desfășoare o politică de mediu coordonată la nivel local, național și internațional și contribuie la consolidarea potențialului acestora, efectuează monitorizarea politicilor de mediu realizate de statele bazinului Nistru cu privire la conformarea acestora angajamentelor internaționale și legislației UE.

O parte importantă a activității este oferirea unui forum pentru toți cei interesați în consolidarea eficientă a bazinului râului Nistru, în formă de conferințe internaționale periodice organizate cu privire la râul Nistru. Au fost publicate numeroase cărți, reviste și broșuri cu privire la problemele din sfera de activitate a Asociației "Eco-TIRAS", care sînt postate și pe site-ul organizației în compartimentul "Publications".



rls

Rosa-Luxemburg-Stiftung

ISBN 978-9975-66-214-7